Koninklijke Harmonie Moed Volharding Cecilia

Udenhout

175 jaar, 1842-2017

ISBN/EAN 978-90-78933-24-3
Uitgever Koninklijke Harmonie Moed Volharding Cecilia
in samenwerking met Stichting Heemcentrum ‘t Schoor Udenhout – Biezenmortel
Drukkerij ELKA Tilburg
8 januari 2017
Oplage 350

Dit boek is uitgebracht bij gelegenheid van het 175-jarig bestaan van de Harmonie Moed Volharding Cecilia en gerealiseerd in samenwerking met de Stichting Heemcentrum ’t Schoor Udenhout – Biezenmortel. Het boek is vooral tot stand gekomen dankzij het archiefwerk en de interviews door Kees van Kempen en André van der Lee namens Heemcentrum ’t Schoor en Henk Breimer en Wil Hamers namens de Harmonie Moed Volharding Cecilia met bijdragen van Jan-Willem Geurts, Jeanny van Haaren – van Rossum en Betty van Opbroek. De lay-out is verzorgd door Arjan Robben. Het uitvoerige archief van Ad van Rijsewijk † was een belangrijke bron van informatie. Afbeeldingen zijn hoofdzakelijk afkomstig uit de collecties van Ad van Rijsewijk †, Henk Breimer, Wil Hamers, Kees van den Bersselaar, van het verenigingsarchief en de verenigingswebsite en van Heemcentrum ‘t Schoor, alsook van vele oud-leden en leden, die bereid waren voor deze publicatie foto’s beschikbaar te stellen. Verder heeft Ad Donkers speciaal voor deze publicatie foto’s gemaakt. Mochten onbedoeld foto’s zijn opgenomen waaraan ons onbekende rechten zijn verbonden, dan kan contact worden opgenomen met de uitgever.

© Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

Voorwoord
175 jaar, een mijlpaal!

Koninklijke Harmonie Moed Volharding Cecilia bestaat 175 jaar. Een mijlpaal waar ik trots op ben.

In al die jaren heeft de vereniging binnen de Udenhoutse gemeenschap veel betekend en meegemaakt. Vele inwoners van Udenhout en daarbuiten hebben op de een of andere manier een verbintenis met onze vereniging. Of het nu als actief of voormalig musicerend lid is, of als dorpsgenoot aanwezig bij een van de vele activiteiten en tradities in het dorp. Wanneer gesproken wordt over de harmonie, ontstaat een gevoel van herkenning, muzikaliteit, vriendschappen en saamhorigheid.

In de loop der jaren heeft de harmonie een andere positie gekregen binnen de gemeenschap. Was de harmonie in een ver verleden vooral een gezelschap ter muzikale opluistering van dorpse activiteiten, waarbij de marsmuziek al van verre klonk door de straten, in de loop der jaren heeft het harmonieorkest zich meer en meer ontwikkeld naar een concertorkest, waarin een grote diversiteit aan klassieke werken, marsen, musical- en popmuziek het repertoire vormt.
Harmonie MVC blijft in haar huidige vorm steeds de verbinding met de gemeenschap maken. Nog steeds worden jaarlijkse activiteiten in het dorp muzikaal opgeluisterd, zoals de Avondvierdaagse en de intocht van Sinterklaas. Traditioneel is ons Nieuwjaarsconcert waarin alle geledingen van de vereniging zich presenteren. Maar ook andere, vernieuwende wegen worden ingeslagen, zoals het Sing-along-concert of een musicalconcert.
Dankzij de lange bestaansgeschiedenis van Harmonie MVC blijft jong en oud samen werken en elkaar inspireren met zicht op de toekomst, klaar voor nog vele jaren muziekvreugde.

En nu staan we aan de vooravond van ons jubileumjaar. 175 jaar Harmonie MVC, 175 jaar een begrip in de Udenhoutse gemeenschap. Gedurende het hele jaar zal MVC van zich laten horen met allerlei muzikale evenementen voor jong en oud. En om onze historie vast te leggen, is ter gelegenheid van ons 175 jarig bestaan in dit boek de geschiedenis van de vereniging samengevat. Velen hebben hun bijdrage geleverd aan het tot stand komen hiervan. Het archief van de vereniging en Heemcentrum ’t Schoor zijn doorgespit voor informatie, naslagwerk en fotomateriaal. Maar ook gesprekken met leden en oud leden, jong en oud, hebben bijgedragen aan de vormgeving van dit boek.
Dank aan alle mensen die hieraan hebben meegewerkt.
Aan u als lezer van dit boek veel leesplezier. We zien u graag terug op een van onze festiviteiten.

Sjef Mertens, voorzitter Harmonie Moed Volharding Cecilia

Voorwoord
(De) Harmonie

Onze *Hermenie* 175 jaar is zeker een hartelijke gelukwens waard. Ik zie twee redenen. Talloze jubilea heeft Moed & Volharding en na de fusie Moed Volharding Cecilia al gevierd. Telkens dwingt een jubileum bestuur en leden tot terugzien, overzien en vooruitzien en met succes. De tweede reden is de Udenhoutse gemeenschap en daar hoort mijn inziens als vanouds Biezenmortel bij.

Ik kan me niet voorstellen dat na de gemeentelijke herindeling van 1 januari 1997 het oeroude gemeenschapsgevoel van d'n Unent daaronder geleden heeft. Dat heeft namelijk niets met grote politiek te maken. Die dorpse gemeenschap feliciteer ik van harte met eeuwenoude verenigingen als gilden en de harmonie, die bovendien de kwalificatie *uitmuntend* heeft. Saamhorigheid is diep geworteld in Udenhout, blijkt hieruit, en met het groeien van de bevolking heeft dit karakter gezorgd voor een rijk en zeer gevarieerd sport- en cultuurleven. De grote stad zorge voor de materiële voorzieningen, de immateriële voorzieningen zijn het primaire takenpakket van de gemeenschap. Daar wordt (de) harmonie gekweekt.
Kees van Kempen zei het zo: "In Udenhout kun je opgroeien tot een mens van deze tijd, waar verleden tijd en toekomst bestaan. Daar is een gemeenschap van mensen, waarin het goed is om op te groeien en er te wonen" (Udenhout hartverwarmend uniek, 1996).

MVC weet wat jubileum vieren is, uit eigen traditionele ervaringen, maar ook door het jaarlijks opluisteren van jubelfeesten in families, verenigingen, gemeente en bedrijven. Zo kreeg ikzelf een serenade bij mijn installatie als *burgemister* in 1971.

Met een gevoel van dank en waardering wens ik jullie toe er een echt Unents feest van te maken.

Hans Hoefsloot, oud-burgemeester, erevoorzitter

Voorwoord
De Udenhoutse harmonie, een instituut

175 jaar Harmonie Moed Volharding Cecilia, dat is een felicitatie waard.
Toen ik in Udenhout burgemeester werd was het mij al gauw duidelijk dat de Harmonie MVC niet zo maar een van de vele verenigingen was. Nee, het was een instituut, in de gemeenschap zeer gewaardeerd. De harmonie was als het ware de nummer 1 van de zeer vele verenigingen die Udenhout kende: elke Udenhouter moest welhaast lid van meerdere verenigingen zijn.

Ik heb mooie herinneringen aan voorzitters en dirigenten en vooral herinner ik mij de toegewijde rol die Jan van Beerendonk – “ik en de burgemeester hebben besloten” – speelde. Hij maakte er mij ook op attent als ik iets moest doen of laten voor de harmonie. De concerten waren velerlei, op vele plekken en altijd weer mooi, vaak feestelijk, soms ernstig.

Kortom, ik heb aan Udenhout, mijn eerste standplaats, veel mooie herinneringen, waarbij de harmonie een ereplaats heeft.

Een trotse erevoorzitter,
Wim Dijkstra, oud-burgemeester

Inhoudsopgave

Titel Pagina

1 De kasteelheer nam het initiatief
Initiatief
De culturele interesse van de baron
De oprichters
Repeteren in de Cruysstraetse kapel
Financiële zorgen
Het vaandel
Muziekfeesten

2 De fanfare van de dorpsnotabelen
Een tweede start
De kiosk
Liberale notabelen en een conservatieve pastoor
Bouw van een zaal
Sint-Jozefsfanfare
Doorstart
Competitie
Teerdag
Groot nationaal muziekfestival 1937
Tweede Wereldoorlog

3 De oude en de nieuwe harmonie
Scheuring in de fanfare
De harmonie Cecilia
Hoe verging het intussen de fanfare Moed en Volharding
Groot instrumentaal concours
Tuinfeesten op het terrein van het kasteel
Marsch d'honneur
Met slipjas en hoge hoed
Koninklijk
Moed Volharding Cecilia

4 De muziekvereniging en de dorpsgemeenschap
Van generatie op generatie
Opluisteren feestelijkheden en activiteiten
Egerländer muziek
De hofkapel
Teerdag
Zo was de tijd
Verhalen vertellen
Weiskirchen

5 De ontwikkeling tot een harmonieorkest
Van de straat naar de concertzaal
Het concours
Van 't Centrum naar 't Plein

Uitdaging
MVC kwadraat

De slagwerkgroep

6 De vereniging nu
Het begint op school
Opleiding
Opleidingsorkest en –ensembles
Het harmonieorkest
Verenigingsspirit

Van blokfluit tot harmonieorkest

Muziekloopbanen

7 Mensen
Beschermheren en –vrouwen
Voorzitters
Bestuursleden, ereleden en leden van verdienste
Dirigenten

Bronnen en literatuur

Hoofdstuk 1
De kasteelheer nam het initiatief

Initiatief
In een feestgids in 1937 bij gelegenheid van een in Udenhout gehouden nationaal fanfare festival is de oudste geschiedenis van de Udenhoutse fanfare beschreven met het volgende begin:
“In een tijd, waarin de levensomstandigheden zo geheel anders waren dan tegenwoordig, toen half Europa in wanorde en oproer was, toen men in ons vaderland nauwelijks enigszins was bekomen van de jammerlijke scheiding tussen Noord en Zuid (afscheiding van België) en de gevolgen daarvan in de vorm van kwijnende handel en vertier zich nog duchtig lieten gevoelen, schijnen onze grootouders nog moed en energie genoeg bezeten te hebben om door de muzikale kunst het harde leven wat te verlichten en het hart weer hoopvol op te voeren”.

Het initiatief was niet specifiek voor het dorp Udenhout. In de jaren veertig van de negentiende eeuw werden alom in Brabant muziekkorpsen opgericht. Udenhout was wel een van de eerste.

De oudste harmoniegezelschappen van Brabant, die anno 2017 nog altijd bestaan:

1807	Gilze	Sint Cecilia
1823	Heeswijk	Sint Willibrord
1825	Oosterhout	Harmonie
1834	Oudenbosch	Eendracht en Philocalia
1835	Nieuwkuijk	De Eendragt van Onsenoort en Nieuwkuijk
1835	Oss	Kunstliefde vermag alles
1839	Hilvarenbeek	Concordia
1840	Geertruidenberg	Apollo
1842	Udenhout	Moed en Volharding
1842	Zundert	Nut en Vermaak

De culturele interesse van de baron
Kasteelheer Théophile François le Mire, de echtgenoot van jonkvrouwe Wilhelmine Elisabeth Jeanne van Franckenberg en Proschlitz, nam het initiatief tot het oprichten van een muziekkorps.

Théophile le Mire bewoonde kasteel De Strijdhoef dat voor die tijd een rijk cultureel interieur had. De grootvader van zijn echtgenote, baron Willem van Dopff, die in 1761 kasteel De Strijdhoef liet bouwen, was een prominent Nederlander, actief in het leger van Oranje en bestuurder van Amsterdam. Hij vertoefde in de betere kringen en bleef zeker niet achter in de aandacht voor kunst. De Dalenskamer met de behangschildering van Dirk Dalens III is daar nog altijd het tastbare bewijs van. Het kasteel kende vroeger een schilderijenzaal. In de tijd van Théophile le Mire van Franckenberg en Proschlitz was er op De Strijdhoef een collectie van ruim 120 schilderijen met klinkende namen, zoals Frans Hals “Vrouw van Frans Hals met kruik”, Rembrandt “Mansportret”, Willem van der Velden “Zeegevecht van Hollanders en Engelsen”, Albert Durer “Biddende madonna”, Van Ostade “Vechtende boeren”, School van Rubens “Geboorte van Christus” en Jan Steen “Kermis in Holland, acteurs spelende voor het volk”. De kunst van het schilderen zit ook in de genen van de familie. De echtgenote van Théophile le Mire was een gewaardeerd schilderes die ook vele aquarellen heeft gemaakt. Vele Udenhouters hebben een schilderij in huis van de recent overleden Arthur le Mire (achterkleinzoon van Théophile le Mire).

De familie Van Dopff was ook muzikaal. In april 1772 bezocht Van Dopff een concert en een maand later was er een uitgave van vijf gulden en vijf stuivers aan contributie voor een concertzaal. Er is aan een muziekmeester 3 gulden betaald voor 12 duetten. De familie musiceerde ook zelf, zoals blijkt uit diverse uitgaven voor vioolsnaren.

Théophile le Mire speelde klarinet.

De oprichters
Théophile le Mire had in het dorp contacten met mensen met vergelijkbare culturele interesses. Zo kwam de oprichting van de harmonie tot stand samen met notaris Andries van den Bosch, de zoon van de eerste burgemeester van Udenhout, en van Adriaan Versterren. Het zijn deze drie heren die de oprichtingsakte van het muziekgezelschap ondertekenden ten kantore van notaris Van den Bosch.

Théophile le Mire (1803-1888)
Het is aannemelijk dat Théophile zijn toekomstige echtgenote Wilhelmina Elizabeth Joanna van Franckenberg en Proschlitz heeft leren kennen, toen hij zijn beroep van landmeter uitoefende in Udenhout. Omstreeks 1825 was hij als landmeter 1e klas bezig met opmetingen op de Kreitenhei voor de nieuwe steenweg Den Bosch – Tilburg. Op 24 mei 1832 om tien uur werden Théophile en Wilhelmine door de burgemeester van Udenhout in de echt verbonden. Uit dit huwelijk zijn twee kinderen voortgekomen. Op 10 mei 1833 werd Guillaume geboren. Op 4 november 1838 werd dochtertje Wilhelmine geboren, die maar kort mocht leven en op 26 januari 1840 overleed. Naast het beheren van zijn bezittingen bleef Théophile le Mire ook als landmeter actief. Volgens een oorkonde in het archief van kasteel De Strijdhoef werd hij op 9 augustus 1869 door de Pruisische koning Wilhelm I onderscheiden met de ridderorde van de Rode Adelaar uit erkentelijkheid voor aan Pruisen bewezen landmeetkundige diensten.

Andries van den Bosch (1791-1861)
Andries was een zoon van Jan van den Bosch, de eerste burgemeester van Udenhout. Andries had net als zijn vader zowel een looierij als een notariskantoor. Hij woonde met zijn gezin van negen kinderen in de Slimstraat ter hoogte van nummer 22/24. Andries was van 1821 tot 1834 ook gemeentesecretaris. Hij kocht van de familie Robben een stuk grond aan de Slimstraat en schonk dat aan de parochie om er in 1841 de Lambertuskerk op te bouwen. Een jaar later was Andries betrokken bij de oprichting van de harmonie.

Adriaan Versterren (1812-1885)
Adriaan was timmerman aan de Groenstraat, in 1812 geboren in Heukelom, in 1839 gehuwd met Cornelia Willems. Hij is geboren als Versterren, maar tekende bij de geboorteaangifte van zijn zoon Willem in 1840 met Van der Sterren. Later vermeldde hij koopman als beroep. Adriaan hertrouwde in 1870 met Maria Verhoeven. Zoon Willem werd wollenstoffenfabrikant te Tilburg, maar is daar al op 46-jarige leeftijd overleden.

Repeteren in de Cruysstraetse kapel
De repetities vonden de eerste vier jaren plaats in een van de grote zalen van kasteel De Strijdhoef. Daarna vonden de repetities plaats in de Cruysstraetse kapel aan de Slimstraat vlak naast het Raadhuis. De kapel was eigendom van de protestantse gemeente in Oisterwijk en diende de in Udenhout wonende protestanten. Dat waren er maar twee: de echtgenote van de baron en hun zoon. De baron had de sleutel van de kapel. Hij diende op 18 september 1846 een verzoek in bij het kerkbestuur van de Hervormde Gemeente te Oisterwijk of de harmonie in de kapel mocht repeteren. De kerkenraad stond dit in een schrijven van 14 november 1846 toe. Er waren wel vier voorwaarden, te weten:
1. Men mocht de kapel uitsluitend gebruiken voor repetities en niet voor het geven van concerten;
2. Alleen leden van de harmonie waren toegelaten;

3. Het was in de kapel verboden te roken;
4. Men mocht de kapel niet beschadigen en na gebruik moest de kapel zorgvuldig worden gesloten.

De Cruysstraetse kapel werd niet onderhouden en raakte in verval. De gemeente kocht de kapel op 19 september 1866 van de kerkenraad van Oisterwijk. Nog datzelfde najaar is de kapel gesloopt en kwam er een speelplaats voor de openbare school.

Financiële zorgen
Naar verluid heeft de kasteelheer bij de oprichting in 1842 voor de eerste muziekinstrumenten voor de fanfare gezorgd. In oktober 1844 heeft notaris Van den Bosch aan de harmonie 170 gulden geleend om aanvullend instrumenten te kunnen kopen. De lening was tegen 5% rente. In 1857 bleek de harmonie een totale schuld bij Van den Bosch te hebben van 280,50 gulden. Daarop was 13 gulden in mindering te brengen voor door Van den Bosch niet betaalde contributie. De netto schuld bedroeg 265,50 gulden. De *directie* van de harmonie besloot instrumenten te verkopen aan baron Le Mire voor een bedrag van 42,50 gulden. Dan was er altijd nog een schuld van 223 gulden. In augustus 1857 stuurde de baron een brief aan alle 19 leden van de harmonie met het verzoek ieder 11,74 gulden te betalen teneinde in het tekort te voorzien en de schuld aan de notaris af te lossen. Deze brief begon de baron met de volgende zin*: Ik heb de eer u te berichten dat de onwerkzame toestand van de harmonie in Udenhout vordert tot de ontbinding ervan over te gaan.* Het gevraagde bedrag zal voor veel leden toch een onmogelijke opgave zijn geweest. Dat was in die tijd veel geld. Hoe precies is onbekend, maar de harmonie bleef bestaan.

Notaris Van den Bosch overleed in 1861, waarna kasteelheer baron Théophile le Mire *ondanks het klimmen der jaren, de zorgen voor zijn gezin en de drukke werkzaamheden verbonden aan het beheer van zijn uitgestrekte bezittingen zijn krachten met volhardende ijver blijft wijden aan zijn harmonie*.

Vaandel
Omstreeks 1850 ging Guillaume, de toen 17-jarige zoon van de kasteelheer, die bijzondere muzikale capaciteiten had, een belangrijke rol spelen. Hij was toen al lid van de fanfare en werd in 1850 dirigent en instructeur.

Het is Guillaume le Mire die in 1863 een vaandel beschikbaar stelde. Op dat vaandel staat “Harmonie van Udenhout”. Het vaandel is nog altijd in het bezit van de harmonie. Het wordt zorgvuldig bewaard in een glazen kast, die in 1952 is geschonken door de familie Verzijden van het café aan de Slimstraat (anno 2017 Chinees-Indisch restaurant Diamant), waar de harmonie toen thuis was. Het oude vaandel is 89 jaar in gebruik geweest. In 1952 kreeg de harmonie een nieuw drapeau, geschonken door het erebestuur. Het vaandel was voorzien van meer dan vijftig medailles en eretekens, waarvan de oudste uit 1867 stamt.

Muziekfeesten
De informatie dat het oudste ereteken van de harmonie dateert uit 1867 maakt duidelijk dat de harmonie meer deed dan repeteren op het kasteel en optreden bij feestelijkheden in het dorp.
Volgens de overlevering is het de instrumentenbouwer Sax geweest die omstreeks 1850 initiatief nam om in Parijs jaarlijkse wedstrijden te houden voor de daar in de buurt in garnizoen gelegen militaire orkesten. De prijzen waren muziekinstrumenten van topkwaliteit. Van lieverlee begonnen burgerorkesten het militaire voorbeeld te volgen. Er werden te hooi en te gras concoursen georganiseerd. Het groeide uit tot een zomersport. De organisatie huurde van een boer een weiland, waarvan de koeien tijdelijk werden verwijderd (en niet de koeienplakken). Aan de ene kant van het weiland stond een al of niet gehuurde muziekkiosk met een zeildoek eroverheen gespannen, een kleinere tent voor de jury en de prijzencommissie en een tent voor de notabelen. Aan de andere kant van het weiland werd

een soort pretpark ingericht met bijvoorbeeld een kop van jut, neergezet door enkele vooruitstrevende middenstanders.
De muziekfeesten kenden hooguit deelname van harmonieën uit de omliggende dorpen. Men moest er te voet of te paard naar toe, al diende voor het vervoer van de muziekinstrumenten de koets van de kasteelheer als een primitieve vrachtwagen.

Hoofdstuk 2
De fanfare van de dorpsnotabelen

Een tweede start
Als gevolg van de Frans-Duitse oorlog van 1870-1871 raakte Europa in een diepe economische crisis, die ook in Udenhout voelbaar moet zijn geweest. De oude kasteelheer Théophile le Mire bleef het muziekkorps koesteren, maar het waren ook voor het korps magere jaren. In 1887 ontstond in het dorp het initiatief de kasteelheer bij te springen en de fanfare nieuw leven in te blazen. Blijkbaar hebben mensen in de jaren erna dit initiatief van 1887 onthouden als de oprichting van de harmonie, want het eerdergenoemde grote nationale muziekfestival van juli 1937 werd per slot van rekening georganiseerd om het 50-jarig bestaan te vieren. Juist in de feestgids van dit jubileum werd voor het eerst de oudere geschiedenis beschreven.

Eveneens als gevolg van de oorlog 1870-1871 werd de oude harmonie een fanfare. Waren er oorspronkelijk zowel koperen als houten muziekinstrumenten (dan spreken we van een harmonie), na de wederopleving waren er alleen nog maar robuuste koperen instrumenten (dan spreken we van een fanfare). En, zo vertelt het verhaal, de koperen instrumenten stelden lagere eisen aan de vingervaardigheid van ruwe werkhanden als die van smid Kruijssen, Hermus Blankers, Peerke en Nol Liebregts en Graard Heesters.

Niettemin betekende het initiatief van 1887 een belangrijke kentering voor de organisatie. Was tot 1887 de fanfare vooral het werk van de kasteelheer, in 1887 kwam er een volwaardig bestuur. De eerste voorzitter was burgemeester Sjef van Iersel, die in 1896 werd opgevolgd door zijn zoon Willem, in het dorp bekend als “Gouden Willem”. Willem zal voorzitter zijn geworden om zijn ouder wordende vader te ontlasten. In 1902 gaf hij het stokje door aan de nieuwe burgemeester Henri van Heeswijk. Aanvankelijk was de gemeentesecretaris administrateur-penningmeester van de fanfare. En er kwam in 1887 een dirigent, de heer Henri van Groenendaal.
Op 23 augustus 1891 zijn de statuten van de vereniging opgemaakt en door de notaris vastgelegd. Het eerste artikel luidt: *Het doel van het gezelschap is de beoefening en de bevordering van de instrumentale muziek en van de gezellige omgang in besloten kring.* De eerste statuten zijn ondertekend door (in volgorde) G.A. Weijers van de Steenfabriek Udenhout, A.J. Coppens hoofd van de openbare school, burgemeester Van Iersel en notaris Van den Heuvel.

Kiosk
In 1906 kreeg de fanfare van haar oud-voorzitter rentenier “Gouden” Willem van Iersel een kiosk. Deze kreeg een plekje naast het gemeentehuis op de plaats waar vijftig jaar eerder de oude Cruysstraetse kapel had gestaan. Deze kiosk heeft ongetwijfeld vele jaren een belangrijke rol gespeeld voor openbare concerten.

In de Provinciale Noordbrabantsche Courant van 15 mei 1906 stond een artikel over de kiosk: *Udenhout 12 mei. Naar we vernemen is door den weledele heer W. van Iersel alhier aan het muziekgezelschap Moed en Volharding ten geschenke gegeven een nieuwe kiosk, welke zal gebouwd worden op het plein naast het raadhuis. Ze is dezer dagen aanbesteed en aangenomen door de heer P. van de Plas, aannemer alhier, die ze zo spoedig mogelijk zal opleveren. Daar de aannemingssom aanzienlijk is voor een dergelijk werk, belooft de muziektent een sieraad te zullen zijn voor het centrum van ons dorp.*

Liberale dorpsnotabelen en een conservatieve pastoor
Op 14 januari 1906 heeft pastoor Van Eijl de fanfare buitengezet. De pastoor schreef in zijn memoriaal: *De Fanfare "Moed en Volharding" verlaat met stille trom het Bondsgebouw (de*

Pauluszaal), waar zij sinds 1903 hare repetities gehouden had. Aanleiding: Verzoek om de avondrepetities op een geschikter uur te eindigen (niet om elf uur of later). Zij verhuisde naar het vroegere schoolgebouw der Gemeente. Meneer Willem van Iersel bouwde voor hen een kiosk naast het Raadhuis. De Fanfare treedt gratis op bij de drie buitenprocessies. In 1903 steunde mijn voorganger het kwijnende muziekgezelschap door een renteloos voorschot uit de kerkekas van f.400,-. Jaarlijks wordt f.50,- afgelost. Pastoor Van Eijl noemde zijn actie “de eerste wrijving met de fanfare, of beter gezegd, met haar voorzitter, burgemeester Van Heeswijk, voor wie de fanfare zijn troetelkind is”.

Tijdens de eerste wereldoorlog leed de fanfare Moed en Volharding een kwijnend bestaan maar in mei 1919 deden enkele notabelen onder leiding van dokter Lobach, die sinds 1917 voorzitter was, een poging om de muziekvereniging weer nieuw leven in te blazen. Dit tot ongenoegen van pastoor Van Eijl, die in zijn memoriaal optekende: *Deze vereniging, die in de oorlogsjaren nagenoeg teniet was gegaan, werd in mei 1919 tot een nieuw leven gewekt door dokter Lobach, gekozen voorzitter, en den burgemeester als beschermheer. In een bespreking met dokter Lobach stelde ik voor dat de burgerlijke fanfare eerlijk en flink in haar reglement zou schrijven dat zij geen leden of aspirant-leden beneden de leeftijd van 21 jaren aannam*. In zijn ogen was de fanfare een bron van slechte dingen. Op 9 oktober 1921 noteerde hij: *De Matinee der fanfare en Liedertafel in de nieuwe zaal van Café Van Rooij, ingewijd door den burgemeester dinsdag tevoren, werd bezocht door enige vrouwen die het lokale gebruik ten voeten traden*. De pastoor probeerde de goede zeden van het Rijke Roomsche Leven in ere te houden en hij verzette zich tegen muziek- en toneeluitvoeringen voor gezamenlijk mannen en vrouwen, maar bijvoorbeeld ook tegen de kermis. De dokter en de burgemeester daarentegen waren meer wereldburgers en wisten dat buiten ons dorp, zeker in de grote stad, het heel gebruikelijk was om openbare muziekvoorstellingen te verzorgen, waar zowel mannen als vrouwen naar toe kwamen. En zij hadden ook oog voor jeugdopleidingen, terwijl de pastoor de jeugd probeerde te binden aan zijn patronaat.

De hiervoor bedoelde notabelen van 1919 waren burgemeester H. van Heeswijk, dokter J. Lobach, G. Weijers oud-directeur van de steenfabriek Udenhout, B. Mols directeur van de steenfabriek Udenhout, H. Rats middenstander, J. Besselink directeur van de Zuivelfabriek, A. Coppens oud-hoofd van de voormalige openbare school en kasteelheer L. le Mire.

Bouw van een zaal

Direct gevolg van het conflict met de pastoor was dat de burgemeester een niet aan de parochie verbonden zaal wilde hebben, waar de harmonie kon repeteren en ook uitvoeringen kon geven. Er kwam een zaal achter café De Rooij aan de Slimstraat 1 op de hoek met de Kreitenmolenstraat. Zo is de locatie ontstaan zoals we die vandaag de dag nog altijd kennen.

De pastoor schreef er nog eens over in zijn memoriaal in het voorjaar van 1921: *Intusschen trachtte de Fanfare "donateurs" en "begunstigers" te winnen, en zelfs kinderen van 12 jaar te verlokken en voor goed van het Patronaat te vervreemden. Tegelijk streefde een tweede club, meest uit den middenstand, zich noemende "Zang- en Tooneelvereeniging" en lak hebbend aan de huns inziens verouderde goede lokale gebruiken van Udenhout (onder andere wat betreft de gemengde gezelschappen, bijeenkomsten en uitvoeringen). Tegen deze twee verenigingen werd op 20 februari vanaf den preekstoel een oproep gedaan "Om allen geldelijken en moreelen steun beslist te weigeren aan Verenigingen, die de belangen en rechten onzer Jeugdorganisatie aanranden of bij welke de goede lokale gebruiken van Udenhout niet volkomen veilig gewaarborgd zijn". Op13/14 april bood de fanfare aan haar donateurs en honoraire leden een concert aan, waarbij de toneelvoordrachten zouden geschieden door enige verlopen congreganisten. Vanaf het altaar (het was een werkdag) werd toen door mij en door de kapelaans namens mij herinnerd aan den oproep van 20 februari en aan alle parochianen verzocht om in een katholiek dorp zich geen vertoning te laten welgevallen van een vijftal oneervol weggelopen patronaats- en congregatieleden. Dat was raak. De uitvoering ging niet door (zoals het bestuur mij 16 April berichtte).*

De fanfare Moed en Volharding stopte die zomer van 1921 haar medewerking aan buitenprocessies.

Sint-Jozefsfanfare
De pastoor had sinds 1914 zijn eigen patronaatsfanfare, de Sint-Jozefsfanfare. Deze patronaatsfanfare trad voortaan op bij processies en op verzoek ook bij recepties zoals van gouden bruiloften. De aannemer Jôsje de Gôlse, die ook een jaar dirigent van de fanfare Moed en Volharding was geweest, was de vaste dirigent van de patronaatsfanfare.
Het verhaal gaat dat ooit voor een processie op Maria Hemelvaart Jôsje de Gôlse ziek was en de pastoor zelf zijn fanfare moest dirigeren. Ze hadden vooraf nog geoefend op de pastorie, maar tijdens de processie kon de fanfare zonder dirigent de maat toch niet houden. De pastoor kwam met het Allerheiligste onder zijn baldakijn vandaan en begon voor zijn patronaatsfanfare de maat te zwaaien, met de Allerheiligste in zijn hand.
Ooit had de overste van Huize Assisië een jubileum en de overste had de pastoor uitgenodigd om zijn feest met de patronaatsfanfare te komen opluisteren. Maar op weg naar Assisië kwam de pastoor de fanfare Moed en Volharding tegen. De pastoor keerde direct huiswaarts.

De prachtige zaal achter het café op törp was intussen wel een feit en de fanfare had er een mooi onderkomen.
Enkele jaren later werd het café geëxploiteerd door de familie Klis. Jan Klis schonk de borreltjes niet zo vol, al zaten er wel zeven borreltjes in een gulden. Maar bij het inschenken hield de kastelein de borreltjes wat schuin zodat ze ondermaats bleven. Smid Kruijssen heeft eens zo'n ondermaatse borrel op de drempel van 't café gezet en toen richting de straat geschopt met de woorden: "In het café is geen plek voor klein jong".

Doorstart
In augustus 1926 schreef de pastoor in zijn memoriaal*: De dorpsfanfare, waarmede vroeger zooveel strijd, ging teniet.* Naar latere informatie vielen de activiteiten stil in de loop van 1927. Het was burgemeester De Goeij, die na overleg met de pastoor, zorgde voor een doorstart van de fanfare. Hierbij werd de wens van de pastoor gerespecteerd dat voortaan jongelui onder de 21 jaar geen lid konden zijn van de fanfare.

In 1928 nam burgemeester De Goeij het initiatief om naast het bestuur van de vereniging een erebestuur te vormen met de burgemeester zelf als voorzitter en verder bestaande uit enkele notabelen van het dorp, die zouden moeten waken over het wel en wee van de vereniging. In dit erebestuur hadden ook de nazaten van de oprichter kasteelheer Le Mire zitting. Het erebestuur bestond nog in 1952 en was toen 16 leden groot inbegrepen de ereleden van de vereniging.

Competitie
Net zoals dat gebruikelijk was bij het voetbal, zo speelden ook muziekkorpsen in regionale competities. Het Udenhoutse muziekkorps behaalde in 1904 te Tilburg de eerste prijs in de vierde afdeling.

In 1920 benoemde het bestuur Jan van den Nieuwenhuizen tot dirigent voor de fanfare. Hij stuwde de Udenhoutse fanfare naar ongekende hoogte, hetgeen blijkt uit de prestaties in de competitie:
1924: 1e prijs 3e afdeling (Loon op Zand)
1931: 2e prijs 2e afdeling (Halsteren)
1932: 1e prijs 2e afdeling (Son)
1933: 2e prijs 1e afdeling (Grave)
1934: 1e prijs 1e afdeling (Veldhoven)
1936: 1e prijs in de afdeling Uitmuntendheid (Tilburg en Heeswijk)

De mooie prijs van 1936 was mede te danken aan een door de dirigent zelf gecomponeerde Udenhoutse feestmars met de titel “Les Anémones”, een ode aan het inheems bloempje, dat elk voorjaar zo talrijk bloeit in de Udenhoutse bossen. Dirigent Jan van Nieuwenhuizen had de mars speciaal geschreven als ode aan de heer Coppens, de oud-hoofdonderwijzer van de Udenhoutse openbare school.

Naast de competities gaf de fanfare elk jaar een optreden in de Koninklijke Harmonie te Tilburg. De terugreis duurde vaak heel lang, want er was bij elke uitspanning op de route reden tot vertraging. En de dag erop moesten enkele leden de route nog een keer lopen om hun instrumenten terug te vinden.
De oude traditie van lokale muziekfeesten hield men ook in ere. Een lijfspreuk van de toenmalige Loonse dirigent Jan van der Nieuwenhuizen was: Zonder drank, geen klank. Niet verwonderlijk dat de toenmalige secretaris een voorwaarde stelde aan deelname aan een concours-hippique: *Een paar rondjes kunnen als voldoende worden aanvaard, met dien verstande dat graag gerekend zou worden op 3 rondjes, wijl men te voet moet komen en teruggaan.*

In juli 1933 nam het korps deel aan een muziekconcours in Grave. Het gezelschap vertrok met de bus om half drie. Door bijzondere diensten op het klooster van St.-Felix was Willem Blankers niet eerder vrij dan 5 uur. Ofschoon de fanfare pas in de vooravond zou optreden, durfde het corps het toch niet aan te wachten tot 5 uur omdat het vervoer per autobus niet altijd zo bedrijfszeker was en men in die tijd met enige vertraging onderweg rekening moest houden.
Over reizen gesproken: De fanfare betrok de instrumenten van de firma Van Leest in Eindhoven. Transacties kwamen soms moeilijk tot stand, blijkens een citaat: *Het spijt me intussen dat door het breken van de voorveer van mijn Ford het mij niet mocht gelukken Udenhout te bereiken*.

Teerdag
De teerdag van de harmonie is vanouds een festijn met drank en muziek. De muziek kwam in dit geval vanzelf als er drank was, maar enkele jaren was het gebruikelijk dat bij een teerdag alle leden een muziekstukje moesten opvoeren op straffe van een boete. Dat leidde er eens toe dat het Bureau voor Muziek Auteursrecht (de BUMA) langs kwam en uitvoeringsrechten voor componisten en tekstdichters wilde innen. Het Bureau verzocht het bestuur opgave te doen van uitgevoerde en gezongen werken. De voorzitter antwoordde dat die vraag niet in alle redelijkheid kon worden uitgevoerd. Hij lichtte toe dat naarmate de stemming steeg er meer werd gezongen, niet van papier en ook niet gerepeteerd. “Wanneer ik u namen van liederen moet noemen, dan moet ik komen met liedjes als Ouwe Taaie, Sarie Marijs, Van je hela hola en wat dies meer zij”. De BUMA liet voortaan de auteursrechten van teerdagen buiten beschouwing.

Groot nationaal muziekfestival 1937
Op 24 en 25 juli 1937 organiseerde de fanfare Moed en Volharding zelf een groot muzikaal feest, een nationaal muziekfestival om haar vermeende gouden jubileum te vieren, omdat men dacht dat de herstart van 1887 de officiële oprichting was, al bleek later de geschiedenis van het korps een stuk ouder te zijn. Maar het feest was er niet minder om, al moet ook het woord nationaal met een korreltje zout worden genomen, want alle 18 deelnemende korpsen en koren kwamen uit de omgeving van Tilburg, Den Bosch en Breda. Vanuit Udenhout werd deelgenomen door de mondorgelclub St.-Franciscus van Huize Assisië, de zangvereniging Oefening en Vermaak en natuurlijk de fanfare Moed en Volharding.

Tweede Wereldoorlog
In november 1941 kwam er een verordening van de Nederlandse Kultuurkammer dat het joden verboden was lid te zijn van een vereniging die veelal verplicht lid moest zijn van de

Kultuurkammer. Dit ging de Udenhoutse fanfare te ver en er werd gekozen voor een periode van gedwongen rust. De muziekinstrumenten kregen een plekje op het gemeentehuis, voor zover althans nog beschikbaar. Want enkele leden, die waren opgeroepen voor militaire dienst, hadden met toestemming hun instrument meegenomen om te gebruiken in militaire muziekgezelschappen. Verschillende muziekinstrumenten zijn nooit terug gekomen. De korpstamboer Jan Lanslots werd in de oorlog opgepakt. Hij overleed op 21 december 1944, toen Udenhout al bijna twee maanden was bevrijd, in het concentratiekamp Neuengamme, pas 40 jaar oud.

Bij het naderen van de algehele bevrijding op 5 mei 1945 werd een poging gedaan het fanfarekorps weer bijeen te krijgen en zo medewerking te kunnen verlenen bij de bevrijdingsfeesten. De fanfare startte weer op met 13 leden.

Hoofdstuk 3
De oude en de nieuwe harmonie

Scheuring in de fanfare
In 1946 kwam er een scheuring in de fanfare.
Het begon met een verzoek van de voetbalvereniging S.S.S. Bij de oprichting van S.S.S. in 1928 vond de club onderdak in het patronaat en speelde op een speciaal aangelegd voetbalveld daar vlakbij. De oude pastoor Van Eijl stond achter de oprichting van S.S.S. en nam zelf het heft in handen om een en ander te regelen. De zusters van St.-Felix moesten een stuk van hun terrein afstaan. De pastoor zorgde voor het plaatsen van banken en dranghekken, het walsen en inzaaien van het terrein en de aanschaf van voetballen en uniformen. Velen kennen de locatie van het oude voetbalterrein beter als de hertenwei. Thans vinden we op die plaats het Tongerloplein. Boven de veranda van het patronaat bouwde de pastoor een balustrade, speciaal voor het spelen van de patronaatsfanfare tijdens voetbalwedstrijden. Hier mag je uit concluderen dat de patronaatsfanfare optrad bij elke thuiswedstrijd van S.S.S. Dat werd een traditie, die ongetwijfeld voor een prima sfeertje zorgde.

Meteen na de oorlog was S.S.S. niet meer welkom op het veld bij het patronaat, zeer waarschijnlijk omdat S.S.S. in diskrediet was gebracht doordat het onder de oorlog eens een wedstrijd tegen Duitse militairen had gespeeld. Op aangeven van de pastoor had de kapelaan een nieuwe voetbalclub opgericht, D.O.S., en deze mocht natuurlijk spelen bij het patronaat op de grond van de parochie. S.S.S. moest uitwijken naar een ander terrein. Volgens informatie bij de officiële inschrijving bij de KNVB op 16 oktober 1946 speelde S.S.S. op een terrein aan de Slimstraat, waarbij spelers zich moesten omkleden op het veld. Hier wordt een veld aan de huidige Molenhoefstraat bedoeld. Refererend aan de oude traditie vroeg de voetbalclub aan de harmonie om bij de eerste de beste thuiswedstrijd present te zijn en te zorgen voor een opbeurend sfeertje. Dat was in september 1946, nog vóór dat de KNVB voetbalvereniging S.S.S. had gerehabiliteerd. Het bestuur van de fanfare kreeg het genoemde verzoek van S.S.S. en liet zich adviseren door haar geestelijk adviseur, pastoor Van Welie. De pastoor evenwel was betrokken – zoals hiervoor gemeld – bij de oprichting van voetvalvereniging D.O.S., een concurrent voor S.S.S. De pastoor zal wel voor een moeilijke keuze hebben gestaan, ook omdat S.S.S. op het moment van de aanvraag nog niet door de K.N.V.B. van alle blaam was gezuiverd, en hij adviseerde de fanfare om toch maar niet naar S.S.S., de concurrent van D.O.S., te gaan. Het bestuur deed hierover een mededeling op de laatste repetitie van de fanfare voor de bewuste voetbalzondag. Enkele leden bleken evenwel wel aan het verzoek te willen voldoen. Het bestuur stelde zich definitief op tegen deelname, maar driekwart van de leden ging toch. Dat had alles te maken met familiebanden. Bij de familie Hamers speelden bijna alle jongens in de fanfare en twee van hen ook in het eerste elftal van S.S.S. Geen keuze in het gezin. De leden, die toch naar S.S.S. waren gegaan, werden geroyeerd. Ze moesten hun instrumenten en muziekstukken inleveren.

Op 17 september 1946 werd de nieuwe harmonie St.Cecilia opgericht. Voortaan ging de fanfare Moed en Volharding als *de oude harmonie* door het leven en harmonie St.Cecilia als *de nieuwe harmonie*. De oude en de nieuwe harmonie kenden een gezonde rivaliteit. Dat mogen we drie jaar later constateren, in 1949. De harmonie St.Cecilia speelde mee op een door de fanfare Moed en Volharding georganiseerd concours.

De harmonie Cecilia
Mannen van het eerste uur waren Harrie van Rossum, Bart Kemps, Noud Kemps, Fons Michielsen, Jo Haen, Piet Haen, Pieter Broeders, Tinus van der Steen en Harrie van Dongen. Zoals gezegd stapte ook Sjef Hamers mee over naar Cecilia en dus kwamen ook al

zijn zonen bij Cecilia. Eduard van Dijk was enkele jaren medewerker van Harrie van Rossum en raakte zo betrokken bij de nieuwe harmonie.

Harrie van Rossum was de eerste voorzitter van de harmonie Cecilia en hij zou dat gedurende de gehele 20 jaar van het bestaan van de harmonie blijven. Hij was gedreven door muziek en vooral door “zijn” Cecilia. Als iemand bijvoorbeeld hem liet weten dat er ergens een goede kwaliteit muziekinstrument te koop was, dan legde hij – tot ongenoegen van zijn echtgenote – meteen de werkzaamheden in zijn smederij stil en ging hij op pad om dat muziekinstrument te bemachtigen.
Ook was het Harrie van Rossum die de vereniging financieel steunde. Dat deden ook Jo Haen, Piet Haen, Bart Kemps (de vader van Sjef) en Noud Kemps. Zij bekostigden de instrumenten. En bij het eerste lustrum in 1951 kwam de harmonie keurig in kostuum.
Gerard van Hommelen zorgde ervoor dat de harmonie St.Cecilia subsidie kreeg van de gemeente. De leden organiseerden diverse acties om geld binnen te brengen. Zo was er een jaarlijkse fancy-fair met een loterij in café ’t Centrum. Er kwam blijkbaar genoeg geld binnen om grote prijzen uit te keren. Eens was de eerste prijs een geit. De geit werd al bij het begin van de fancy-fair binnengebracht bij ’t Centrum. En dat beest moest natuurlijk drinken. De leden van de harmonie en ook bezoekers waren niet te beroerd om de geit zo af en toe een borrel te geven en er werd ook een emmer vol bier voorgezet. De geit was aan het eind van de middag zo dronken dat het niet meer op z’n benen kon staan.

Volgens de analen zou bij de oprichting van Cecilia Christ van Helvoirt de dirigent zijn geweest. Maar oud-leden van Cecilia herinneren zich dat niet. Zij herinneren zich met name Johan Wierts, een toonkunstenaar uit Den Bosch, die iedere repetitie en iedere uitvoering door Harrie van Rossum moest worden opgehaald en weer thuisgebracht. Latere dirigenten waren Karel Jansen uit Loon op Zand en Jacques van Beek uit ’s-Hertogenbosch.
Nieuwe leden kregen lange tijd ook muziekles van een oudere bewoner van Huize Sint-Felix, Guusje Bastings. Hij was klein van gestalte en had in Udenhout de toenaam *het muziekmenneke*.

Hoe verging het intussen de fanfare Moed & Volharding
Na het uitvaren van de harmonie St.Cecilia telde de fanfare Moed en Volharding maar 13 leden. Een ledenwerfactie leidde er toe dat de fanfare binnen enkele maanden weer 30 leden telde. Als repetitielokaal ging de fanfare gebruik maken van de Pauluszaal. Als clublokaal koos men voor het café van Jo Verzijden in de Slimstraat. De heer Verzijden had zijn hart verpand aan de vereniging, in woord en in daad. Om wat financiële armslag te krijgen organiseerde Moed en Volharding een donateurs- en begunstigersactie. De gemeente werd ingedeeld in verschillende rayons en alle leden stelden zich beschikbaar voor het deur aan deur werven van nieuwe donateurs en begunstigers. Het was een groot succes. Men kwam tot een nooit eerder gerealiseerd aantal van 436. Op 19 januari 1947 gaf de fanfare een uitvoering voor de donateurs en begunstigers met medewerking van het toneelgezelschap van Huize Assisië. In volgende jaren voerden leden van de fanfare zelf een toneelstukje op tijdens het jaarlijkse dankconcert voor de donateurs en begunstigers.
Om de jaarlijkse teerdag weer in ere te herstellen werd door het bestuur een voorstel gedaan om voortaan contributie te heffen wat door de leden met algemene stemmen werd goedgekeurd.

In augustus 1947 organiseerde Moed en Volharding een groots muziekfeest om het honderdjarig bestaan, dat in 1942 niet kon worden gevierd, alsnog te vieren. Volgens de eigen analen “mag gezegd worden dat Udenhout nog nimmer zo’n schitterend feest binnen zijn grenzen heeft meegemaakt”. Een goed verzorgde kermis zorgde voor ontspanning, terwijl de muziekliefhebber kon genieten van maar liefst 27 muziekverenigingen.
Op 3 augustus 1948 ging de fanfare op concours in Baarn en komt met een eerste prijs terug. Bij thuiskomst stond bijna de hele Udenhoutse bevolking de fanfare op te wachten.

In 1948 werd gemeentesecretaris Willy Mulder voorzitter van de vereniging.
In de eerste jaren van zijn voorzitterschap zorgde Willy Mulder voor een gezonde financiële positie waarmee de vereniging haar activiteiten kon ontplooien. Als onderdeel daarvan sloot hij renteloze leningen af bij dorpsgenoten, variërend van 150 gulden tot 500 gulden, allemaal terug te betalen in maximaal 10 jaar, met de afspraak dat in geval van nalatigheid de geldverstrekker recht zou krijgen op een deel van de opbrengst uit verkoop van instrumenten. Een paar voorbeelden: schoenmaker Willem van de Wouw leende 100 gulden, gemeenteambtenaar Leo Brouwers 150 gulden, dokter Van Keep 300 gulden.

Een kleine anekdote. De pastoor had nog vele muziekinstrumenten van de oude patronaatsfanfare Sint-Jozef en wilde deze verkopen aan de fanfare Moed en Volharding. De pastoor wilde er meer voor hebben dan de vereniging wilde betalen. Het was onderwerp van gesprek in maar liefst drie jaarvergaderingen. Het ging over de te hoge prijs, het verkrijgen van een lening voor de aankoop en de zorgen over de kwaliteit van de instrumenten. Men had de instrumenten blijkbaar al ontvangen en in gebruik genomen, toen op jaarvergadering van 1949 werd geconstateerd dat de reparatie van de instrumenten 500 gulden zou gaan kosten, waarop men besloot de instrumenten aan de pastoor terug te geven en nieuwe te kopen. Dat heeft men gedaan. Men kocht onder andere een trom, een piston, een trombone, een bas, een tuba, twee bugels en een saxofoon.

Groot Instrumentaal concours
In 1949 organiseerde de fanfare een groot instrumentaal concours voor solisten, duo's, trio's en kwartetten. Er waren vele deelnemers van 19 verschillende korpsen uit de omgeving met bekende namen als het politiemuziekkorps Tilburg, de koninklijke harmonie Orpheus Tilburg, de toen al op hoog niveau spelende koninklijke harmonie Sophia Loon op Zand, L'Echo des Montagnes Tilburg en ook de Udenhoutse nieuwe harmonie St.Cecilia. Een jury beoordeelde de muzikanten op zuiverheid, klankvorming, voordracht, dynamiek, frasering, articulatie en samenspel.

Tuinfeesten op het terrein van het kasteel
Na het succesvolle concours zat er voldoende ambitie in de fanfare en men kwam op het idee om in 1951 een aantal dansavonden gecombineerd met een tuinfeest te organiseren. Als eerste werd gekeken naar het clubhuis van Drieka Verzijden. Deze wilde graag haar medewerking verlenen, maar het bestuur vond de totale ruimte te klein en probeerde een danstent te huren. De dansavonden zouden worden gehouden van 26 maart tot 1 april en op 14 en 15 juli. Kasteelheer Le Mire hoorde van de plannen en stelde het park bij het kasteel beschikbaar voor een groot muziekfeest. De organisatie daarvan lag bij de fanfare. De muziekgezelschappen uit de omgeving gaven muziekuitvoeringen. De notabelen van het dorp kregen een uitnodiging en voor hen was er een speciale tafel gereserveerd waaraan ook de ereleden plaats mochten nemen. Het werd het begin van een traditie. De overlevering zegt dat het bij deze feesten vaak mooi weer was.
Bij de kasteelfeesten hoort een anekdote. Driekske Broeders droeg altijd de grote trom op zijn rug. Bij het eerste muziekfeest in 1951 liep hij nietsvermoedend in de buurt van de toegangspoort van het kasteel toen een onverlaat onverwacht een forse dreun op de trom gaf. Driekske verloor zijn evenwicht en viel met trom en al in de kasteelgracht. Nog jaren heeft dat voor veel hilariteit gezorgd binnen de harmonie.

Marsch d'honneur
De familietraditie getrouw onderhield Leo le Mire nauwe betrekkingen met de harmonie. Volgens een oorkonde, uitgereikt door de fanfare "Moed en Volharding" op 29 januari 1951, aanvaardde hij het beschermheerschap van de fanfare op de dag dat zijn vader Guillaume overleed, 21 oktober 1916. In april 1950 werd aan de beschermheer een "marsch d'honneur" opgedragen, gecomponeerd door de dirigent van de fanfare en toonkunstenaar H.J.A. Bokhove uit Breda (dirigent van 1950 tot 1961).

Op het voorplein van het kasteel staat een bank die de harmonie in 1956 aan de beschermheer Leo le Mire heeft geschonken bij diens 80e verjaardag. Het familiewapen van Le Mire bevindt zich op de rugleuning en over de gehele breedte staat de tekst “Fanfare Moed en Volharding aan zijn beschermheer”. Deze bank is in 1991 door medewerkers van heemcentrum ’t Schoor gerestaureerd.

Leden van de harmonie hebben goede herinneringen aan het kasteel en zijn bewoners. In de jaren vijftig van de vorige eeuw, begon de teerdag van de harmonie op het kasteel met een serenade aan de beschermheer en zijn vrouw. Die teerdag werd gehouden op de zaterdag die het dichtst bij 21 januari lag. Na de serenade nodigde de beschermheer de muzikanten binnen uit. Men ging dan door de voordeur naar binnen en de leden kregen een drankje. Voor de ouderen was dat ouwe klare. Men mocht zelfs de divan uitproberen wat in die tijd als bijzonder werd ervaren. Na het bezoek aan het kasteel maakte de harmonie een rondgang door het dorp en op muzikale wijze werden groeten gebracht bij het huis van de pastoor en de burgemeester. Daarna ging men alle cafés in Udenhout af en men besloot de teerdag met een etentje in het clublokaal in het café van Drieka Verzijden in de Slimstraat.

Met slipjas en hoge hoed
Om een beeld te geven van een overactieve fanfare Moed en Volharding volgt een opsomming van alle optredens in 1951: een serenade gebracht bij de neomist pater Van de Ven, bij het lid Willeke Elands, bij de gouden bruiloften van de echtparen Van der Steen, Dekkers – Schepers en Swaans, bij het 50-jarig feest van de eerwaarde fraters, de sacramentsprocessie, de thuiskomst van zuster Van Iersel in Biezenmortel, bij de thuiskomst van het dameskoor Zanglust, het inhalen van Sint-Nicolaas, bij de slipjacht, bij het tuinfeest bij het kasteel, een concert op de kiosk, een concert op huize Assisië en de deelname aan een festival in Engelen.

Bij het trekken door de straat werden zoveel mogelijk erebestuursleden uitgenodigd. Deze liepen dan voor de fanfare in rijen van drie of vier naar gelang hun aanwezigheid, in vol ornaat; dat wil zeggen met slipjas en hoge hoed. Hit gaf het optreden van de fanfare extra glans als al deze notabelen voorop liepen.

Koninklijk
De fanfare “Moed en Volharding” verwierf in 1957 het predicaat “Koninklijk”.
Het predicaat werd in 1806 ingevoerd door koning Lodewijk-Napoleon en is later door het Huis van Oranje voortgezet. MVC kreeg het certificaat in 1957 bij het 115-jarig bestaan van de fanfare Moed en Volharding.
Enkele voorwaarden waaraan “een koninklijke organisatie” moet voldoen:

- Nederland tot werkterrein hebben en op het werkterrein een vooraanstaande plaats innemen;
- Van respectabele leeftijd zijn, bijvoorbeeld >100 jaar;
- Een goed geleide en levenskrachtige organisatie van maatschappelijk aanzien zijn en haar bestuursleden zijn te goedernaam en faam bekend en van onbesproken gedrag;
- De vereniging heeft niet ten doel de verspreiding van politieke, financiële, commerciële, religieuze of levensbeschouwelijke opvattingen.

Als verplichting wordt genoemd alles na te laten wat de reputatie kan schaden. Om het predicaat koninklijk te behouden vereist dat fatsoen, zorgvuldigheid, aandacht en bij MVC ook muzikale prestaties, een verantwoordelijkheid voor alle leden.
De fanfare had in 1947 zelf een verzoek ingediend om het predicaat “Koninklijke” te mogen ontvangen bij gelegenheid van het honderdjarig bestaan in 1942, dat vanwege de oorlog in dat jaar niet kon worden gevierd. Kasteelheer Le Mire had nog een brief geschreven om te bemiddelen bij het toekennen van het predicaat.

Moed Volharding Cecilia

Op 22 februari 1967 fuseerden de beide muziekverenigingen Moed en Volharding en Cecilia tot de Harmonie MVC (Moed Volharding Cecilia). Het korps moest toen weer onderaan beginnen bij de landelijke muziekfederatie, maar al 13 jaar later, in 1980, promoveerde MVC naar de afdeling “uitmuntendheid”.

Op 12 december 1966 schreef Willy Mulder, de voorzitter van de fanfare Moed en Volharding, aan zijn leden een vergadering uit om te spreken over een mogelijke fusie met de harmonie St.Cecilia. De vergadering vond plaats op 22 december in het café van Van Nunen aan de Slimstraat.
De fusieonderhandelingen waren op hoog niveau begonnen, te weten bij het college van Burgemeester en Wethouders, die het een en ander delegeerde aan de Stichting Verenigingsbelangen. Deze stichting had een gemeenschappelijke vergadering belegd met beide besturen, in het bijzijn van de burgemeester. Naar aanleiding van dit gesprek lag de vraag ter vergadering of naar de mening van de leden van de fanfare Moed en Volharding een fusie wenselijk was. De leden concludeerden dat het zeer belangrijk was in een dorp als Udenhout één goede harmonie of fanfare te hebben. Men was wel bereid om daaraan mee te werken. Na een korte discussie werd met 24 stemmen voor en 1 tegen besloten om medewerking te geven aan een fusie. Vervolgens kwamen de voorwaarden ter discussie. Van de kant van de fanfare bleek er maar één voorwaarde belangrijk te zijn, namelijk dat de naam “Moed en Volharding” en het predicaat “Koninklijk” niet verloren zouden gaan. In het uiterste geval was men wel bereid er mee akkoord te gaan dat de drumband de naam Cecilia zou krijgen. Verder bleken de leden belang te hechten aan het behoud van het vaandel en dat kasteelheer Leo le Mire beschermheer zou blijven.

Al twee maanden later, op 22 februari 1967, vond een gecombineerde ledenvergadering van beide muziekgezelschappen plaats in café ’t Centrum. Er was met 45 aanwezige leden een hoge opkomst. De voorzitter van de harmonie Cecilia, Harrie van Rossum, opende de vergadering meteen al met de mededeling dat de gefuseerde harmonie het predicaat “Koninklijk” mocht behouden. Daarna sprak de voorzitter van de fanfare Moed en Volharding, Willy Mulder, over een voor Udenhout historisch dag nu de beide muziekgezelschappen elkaar gevonden hadden en hij meende gelukwensen te mogen richten aan allen die hieraan hadden meegewerkt om een tweetal redenen. Ten eerste zal de gemeente gemakkelijker aan één dan aan twee korpsen subsidie geven. Ten tweede zal er in zijn ogen snel een gezelliger sfeer ontstaan waardoor de prestaties vanzelf zullen stijgen. Hierna las de heer Mulder een brief voor van kasteelheer Leo le Mire waarin die zegt zeer veel belangstelling te hebben in de nieuwe harmonie.
Vervolgens passeerden diverse onderwerpen de revue in de lange vergadering: de reglementen, de financiën, de noodzaak nieuwe uniformen aan te schaffen en nieuwe instrumenten en de bestemming van de oude uniformen van Cecilia die naar de missie zouden gaan.
Bij de stemming over de tijd van de repetities bleken 19 leden een voorkeur te hebben voor de zondag, 17 leden voor een doordeweekse avond en 9 leden, waaronder de meeste bestuursleden, hadden geen voorkeur. Bij de stemming over het repetitielokaal hadden 23 leden een voorkeur voor het parochiehuis, 20 voor ’t Centrum en er waren twee onthoudingen. Conclusie: repetities op zondag in het Parochiehuis.
Ten aanzien van het bestuur werd besloten dat de beide besturen aanbleven en één bestuur vormden met twee voorzitters, de heren Mulder en Van Rossum, twee penningmeesters, de heren Van Rijsewijk en Van der Steen, en twee secretarissen, de heren Michielsen en Van Beerendonk.
In de lange vergadering, die steeds werd onderbroken met rondjes, dan van de harmonie en dan weer van de fanfare, werd uiteindelijk nog besloten de dag van deze vergadering als de oprichtingsdatum van de gefuseerde harmonie te hanteren.

Tot zover het verloop van de vergadering volgens de notulen. In gesprek met oud-leden van de harmonie St.Cecilia blijkt dat de vergadering allerminst soepeltjes verliep. De leden van

Cecilia voelden zich voor het blok gezet. Iedereen wist wel dat de beide verenigingen niet veel langer bestaansrecht hadden en iedereen wist wel dat een fusie onvermijdelijk was en ook verstandig. Maar de fusie kwam op initiatief van de burgemeester tot stand aan de bestuurstafel en was voor de leden een opgelegd feit. De fusie was er een van bestuurlijke aard. Het leidde tot tegenstand, niet tegen de fusie, maar tegen het gelopen proces. Maar een van de felle tegenstanders, Sjef Weijtmans, bleek halverwege de avond plotseling naar huis te zijn geroepen. Volgens sommigen was dat geen toeval. Zij zeggen dat er die avond niet werd gestemd, maar dat enkele leden met ruzie de vergadering hadden verlaten. Die leden van Cecilia zijn uit ergernis niet meegegaan naar de gefuseerde harmonie.

De eerste bestuursvergadering van de gefuseerde harmonie vond plaats op 31 maart 1967 in café 't Centrum. Het bestuur had de handen vol om de vereniging goed in de steigers te zetten. Betreffende de financiering had de Stichting Verenigingsbelangen van de Sint-Lambertusparochie laten weten de gevraagde lening te willen verstrekken, al vond het bestuur de aflossingstermijn te kort. Volgens de heer Mulder zou de gemeente garant willen staan voor deze lening, maar dat de gemeente nog wachtte op goedkeuring door Gedeputeerde Staten. Het bestuur accepteerde de voorwaarden bij de lening en paste de begroting daarop aan. Het voltallig bestuur besloot lid te blijven van de R.K. Federatie van fanfares en harmonieën.

Het bestuur had in het Federatieblad een advertentie geplaatst voor een nieuwe dirigent (directeur genoemd). Er waren maar liefst twaalf sollicitanten en het bestuur besloot een commissie van vier personen in te stellen om de selectie te doen. Deze vier personen waren de heren Van Rossum, Van Rijsewijk, Van der Westen en Schoonus. Deze procedure leidde tot de benoeming van de heer Van Hest uit Tilburg. Voorzichtig als men was, werd de heer Van Hest benoemd met een proeftijd van drie maanden. Hij begon op 10 april 1967 aan zijn baan als directeur van de Harmonie MVC. De heer Pieter Peijnenborgh zou een deel van de repetities leiden.

De nieuwe directeur kreeg meteen de opdracht om een plan op te stellen over de bezetting van het korps en de benodigde instrumenten. Dat er nieuwe instrumenten aangeschaft zouden moeten worden, was van het begin af duidelijk. De fanfare Moed en Volharding en de harmonie Cecilia zaten voor wat betreft het instrumentarium met verschillende systemen (zo is er bijvoorbeeld voor de klarinet het Albertsysteem en het Böhmsysteen). Dat correspondeerde niet met elkaar. Sommige instrumenten zouden nog aangepast en gerepareerd kunnen worden, maar voor het merendeel moesten er nieuwe instrumenten komen. In totaal ging het om 54 nieuwe instrumenten en een tromhoes, die voor ƒ17.121,55 werden gekocht bij de firma W. Schreeven.
De harmonie St.Cecilia was geüniformeerd, de fanfare Moed en Volharding niet. Het nieuwe bestuur besloot voor iedereen nieuwe uniformen te willen aanschaffen.
Dat nieuwe uniformen en de nieuwe instrumenten heel veel geld gingen kosten was overduidelijk. Een bliksemactie om geld in te zamelen zou nooit toereikend zijn. Dit laatste ging men wel doen, maar men dacht ook aan een geldlening van ƒ25.000,- bij de Rabobank. De gemeente Udenhout moest dan wel garant staan voor de betaling van rente en aflossing.

Al spoedig na de fusie vroeg een aantal leden een extra ledenvergadering aan voor een discussie over het repetitielokaal. Het parochiehuis was saai en te koud; "Met een overjas repeteren is ook niet alles". De meerderheid van de leden wilde naar café 't Centrum – waar eerder harmonie St.Cecilia thuis was –, waartoe dan ook werd besloten.

De vereniging harmonie St.Cecilia ging op in de nieuwe fusieharmonie Moed Volharding Cecilia. Naar verluid zijn alle bescheiden van harmonie St.Cecilia verbrand. Voor zover er bescheiden waren, want oud-leden kunnen zich in elk geval geen ledenvergaderingen herinneren.

Hoofdstuk 4

De muziekvereniging en de dorpsgemeenschap

De statuten van 23 augustus 1891 hebben een tweeledig doel van de vereniging vastgelegd, namelijk:
1. De beoefening en de bevordering van de instrumentale muziek;
2. De gezellige omgang in besloten kring.

Van generatie op generatie
Zoals bij veel verenigingen geldt ook voor de harmonie dat de liefde voor muziek overgaat van vader op zoon. Namen als Verschuuren, Schoonus, Van Rossum, (van) Beerendonk en Hamers horen al sinds mensenheugenis bij de harmonie. Jan Verschuuren was zelf bijna 70 jaar lid van de fanfare. Zes zonen en drie schoonzonen werden eveneens lid van de fanfare. Van de zonen speelde Jan tuba, Piet bugel, Ad bas, Kees tuba, Wim bariton en Jo slagwerk. De schoonzonen waren Toontje Brekelmans, Noud Kemps en Mari van Ingen.

Wie ergens in 1950 op een zomerse zondagmorgen door de Udenhoutse akkers wandelde, kon soms een enigszins merkwaardige optocht tegenkomen. Bij nadering bleken dat Sjefke Hamers en zijn zes zonen te zijn. De zonen waren Ad, Gerrit, Jo, Leo, Pierre en Wil. Vader leerde zijn zonen marcheren voor optredens van de fanfare. Pierre en Wil vertellen dat een van de zonen het maar moeilijk vond om links en rechts van elkaar te onderscheiden. Vader bond derhalve een grassprietje aan de linkerschoen.

Ook het besturen kan overgaan van vader op zoon, zoals achtereenvolgens Jo Haen, Wim Haen en Hans Haen. Wim en Hans speelden geen instrument maar waren wel verwoed bestuurder van de vereniging.

Opluisteren feestelijkheden en activiteiten
De muziekvereniging had het in de loop van het jaar behoorlijk druk met het opluisteren van feestelijkheden en activiteiten. Een schets: Koninginnedag, bevrijdingsfeesten, gouden bruiloften, alle bruiloften van leden, buitenprocessies, de bedevaart naar Kevelaer, inhalen van een nieuwe pastoor of een nieuwe burgemeester, de eerste H.Mis van een neomist, de intocht van Sinterklaas, dauwtrappen naar een kerk van een omliggende parochie, kampioenschappen van verenigingen, de slipjacht, inhalen slotdag avondvierdaagse, Unentse Mert, Biezenmortelse dag of bijvoorbeeld de opening van een sportpark of op verzoek van een nieuwe of heropende zaak.
Oudere leden herinneren zich dat ze nog hebben gespeeld op de oude kiosk naast het gemeentehuis. Dat gebeurde in elk geval op Koninginnedag en bij bevrijdingsfeesten.

Bij de jaarlijkse sacramentsprocessie van de kerk naar de trappen van Vincentius liepen de oude en de nieuwe harmonie om en om vooraan en achteraan. Aangekomen bij Vincentius hield rector Van Teeffelen een preek. Die begon elk jaar met dezelfde zin. *Ik heb een gulden in mijn zak. En op die gulden staat: God zij met ons.*

Bij Biezenmortelse dag was het gebruikelijk om na afloop naar het café van Ties Mallens te gaan, tegenover het klooster. En men speelde de hele tijd muziek. Eens was Ties het zo zat, dat hij zei: *Ik geef jullie een gratis rondje als jullie stoppen met muziek spelen.* Na dat rondje vertrok de harmonie naar ’t Gommelen. Daar speelden ze vrolijk door, met hun muziekinstrumenten en in hun beste kostuum op de diverse toestellen van de speeltuin.

Zoals al eerder gememoreerd had Moed en Volharding-dirigent Jan van der Nieuwenhuizen nog maar een wijze spreuk: *Zonder drank, geen klank*.

Bij het marcheren door de straten speelde men uiteraard marsmuziek. Er was volop aanbod van muziekstukken. Het marcheren zelf viel niet altijd mee. Willeke (Hermus) van den Langenberg was een heel klein manneke. Die had tweemaal zoveel stappen nodig dan andere leden. En Jo de Laat was veel langer dan gemiddeld en liep altijd vlak achter Hermus. Dat viel de kijkers langs de straat ook op.

Bij het marcheren door de straten en het optreden bij gebeurtenissen ging de dirigent van de harmonie – in die tijd noemde men hem de directeur – nooit of zelden mee. De dirigent was er bij de repetities. In de straten liep de tambour-maître voorop. Lange tijd was dat Fons Michielsen. Later Harry Dona en Marij Kuijpers – van Roy. De tambour-maître gaf aan wanneer de drumband moest spelen en wanneer de harmonie.

Egerländer muziek
Bij de nieuwe harmonie Cecilia was allengs een aparte groep ontstaan met de naam de Peènstekers, niet te verwarren met de later in Udenhout bekende carnavalsband. Sommigen noemden de Peènstekers een boerenkapel, maar ze speelden Egerländer muziek. Ze genoten daar zeer van en verzorgden in de wijde omgeving optredens.

Egerländer muziek is oorspronkelijk volksmuziek uit het Egerland, een regio in het noordwesten van Bohemen bij de stad en de rivier *Eger*. De muziekstijl is gebaseerd op de Boheemse volksmuziek. De muziek zelf bestaat doorgaans uit marsen, walsen en polka's. De muziek wordt doorgaans gespeeld door een blaaskapel met klarinetten, een dwarsfluit of soms een piccolo, bugels, een trompet, trombones, baritons, waldhoorns en bastuba's, aangevuld met slagwerk. Bij de meeste nummers wordt gezongen.

De Egerländer muzikanten waren met elf personen. Een van hen was schilder Ad de Ruijter. Als men ergens in een café was, bestelde men steeds tien pils en een citroentje. Dat citroentje was voor Ad de Ruijter.
De club repeteerde bij Ad de Ruijter thuis. Dat ging meestal wel goed. Maar soms kon men het niet laten kattenkwaad uit te halen, zoals die keer dat men al het vlees uit de op de kachel langzaam kokende erwtensoep had gehaald.

Bij en na optredens waren er gebeurtenissen, die een enthousiast team als de Peènstekers nu eenmaal overkomen. Een paar verhalen.

Eens was de harmonie op concours geweest in Drunen en op terugweg kwam men langs de Guldenberg. Daar was een beetje deftig ruiterfeest aan de gang. Daar wachtte men op een muziekgezelschap, dat wegens oponthoud veel te laat was. De organisatoren van het feest stonden reikhalzend op straat uit te zien naar het door hen bestelde orkest. En toen kwamen de Udenhoutse Peènstekers langs. Opluchting bij de feestgangers. Er werd geen woord gewisseld en de Peènstekers werden direct en snel naar het gereedstaande podium geleid.

In 1966 had men een optreden gehad in Vught en ’s avonds om half een kwam men langs Quatre Bras en men zag nog licht branden. Aanbellen dus. Een medewerker deed open en liet weten dat de zaak al voor publiek was gesloten. “Ja, maar wij zijn van de harmonie” was de reactie. De medewerker liet de muzikanten zonder verdere vragen onmiddellijk binnen en leidde hen naar een zaal waar een bruiloft werd gevierd. Daar hebben ze nog een optreden verzorgd. Het was de bruiloft van Eugène en Lies Coppens.

De hofkapel
In de beginjaren van het Udenhoutse carnaval zochten de organisatoren daarvan muzikale begeleiding en dat bracht de Peènstekers en het carnaval bij elkaar. Opvallend is dat dit door het bestuur van de harmonie nadrukkelijk niet werd gezien als een activiteit van de harmonie. In het verslag van een bestuursvergadering is te lezen: “Wij stellen leden ter beschikking….”. Het carnaval betaalde de harmonie een bedrag voor het mogen gebruiken

van de instrumenten. De boerenkapel was op maandag niet beschikbaar voor de prins en zijn gevolg. Op maandag immers vierde de harmonie zelf carnaval, overdag dweilen en ’s avonds bal op ’t Centrum.

Waarschijnlijk in 1972 ontstond Hofkapel de Rammelaars, die decennia lang de vaste begeleidingsband was van prins carnaval en zijn gevolg. De Hofkapel had in de beginjaren een eigen lied op de melodie van ‘those were the days’ gezongen door de leden van de raad van elf:

Dees is ons Hofkapel
Affin dè witte wel
Ze speulen mee
Dus zèn we hil tevree
Ze gaon naor stad en laand
Mee Prins en Adjudant
We kèken uit
Naor ied’re Carnaval

De hofkapel werd de eerste jaren geleid door Ad de Ruijter. In 1976 volgde Ad Donkers op, in 1984 Jo van Beerendonk, in 1990 Jan van Rossum.

Teerdag
De leden van de vereniging zagen altijd uit naar de jaarlijkse teerdag, echt een voorbeeld van “gezelligheid in besloten kring”.
Van oudsher begon voor de oude fanfare Moed en Volharding de teerdag op de zaterdag het dichtst bij 21 januari met een mis in de kerk. Daarna volgde een muzikale groet bij enkele notabelen, waarna de fanfare richting kasteel trok. Daar stond bier en jonge klare te wachten en vervolgens een lunch. Om 1 uur vertrok de fanfare van het kasteel om in de vooravond aan te komen bij het stamcafé van Drieka Verzijden aan de Slimstraat. In de uren ertussen werden alle cafés van Udenhout aangedaan. Sommigen leden waren dan niet meer in staat om ’s avonds bij de teeravond te zijn.
De nieuwe harmonie Cecilia vierde de teerdag op de zaterdag die het dichtst lag bij de feestdag van de H.Cecilia in november. De teerdag begon niet in de kerk, maar had wel een tocht langs alle cafés. De avond vierde men in het stamcafé van Lina en Piet Adams op ’t Centrum.
’s Avonds was er een druk programma met eigen gemaakte liederen en gedichten, waarbij alle leden van de vereniging inclusief het bestuur de revue passeerden. En er werd natuurlijk ook flink gegeten. In de tijd van de nieuwe harmonie Cecilia kocht men voor de teerdag een varken. Dat werd dan bij Sjefke Hamers thuis geslacht door Piet Verschuuren. Onder leiding van moeder Hamers werd er worst gedraaid, zult gemaakt, etc. Op de teeravond genoot men er zeer van. Al wat over was, werd onder de leden verloot.

Een jaar heeft men op de teerdag een alternatief programma ontwikkeld. Men had afgesproken om alle activiteiten, waar men elk jaar optrad, na te spelen. Bij elke kroeg een andere activiteit. Ergens speelden de leden een gouden bruiloft na, op een andere plek een processie. Zo was ook de slipjacht een activiteit. Daar hoort een paard bij, maar geen van de leden van de harmonie had een paard of kon paard rijden. Wil Hamers ging naar Piet van Balkom met de vraag of hij een paard kon lenen en of hij wel een paard zou kunnen berijden. Piet van Balkom werkte mee. Hij had een paard dat net een week tevoren was gecastreerd. Wil Hamers ging alvast in de stal op het paard zitten en bij het uitrijden stiet hij uiteraard meteen zijn hoofd. Het paard deed niet wat Wil wou. Het bleef vaak stil staan tot ongenoegen van deze en gene. Tot Pierre Hamers met zijn tuba achter het paard ging staan en eens flink op de tuba blies. Het paard schrok en zette het op een lopen tot ver achter het kapelletje aan de Schoorstraat, bij de Grote Kom. Iedereen haalde opgelucht adem dat Wil en het paard het er goed afgebracht hadden. Even bijkomen bij Boslust.

Zo was de tijd
Al deze verhalen passen bij het verenigingsdoel van gezelligheid in besloten kring. Tezamen met de vele optredens gedurende het jaar, alle repetities en al het oefenen thuis, ontstaat een beeld van een zeer tijdrovende hobby. Misschien niet voor alle, maar voor veel leden. Desgevraagd geven oudere leden van de vereniging een duidelijke verklaring. We hadden geen teevee, geen mobieltje, geen internet. Er was niks. Na de verkenners had je een keuze uit twee mogelijkheden, je ging bij het voetballen of je ging bij de harmonie.

Sommigen mensen waren er waarschijnlijk alleen maar bij voor het vertier, voor de gezelligheid, om onder mensen te zijn. Zoals de twee vrijgezelle schoenmakers uit de Kreitenmolenstraat, de gebroeders Van de Wouw. Die bestelden na de wekelijkse repetitie altijd vijf borrels voor een gulden. In de ene week mocht de ene broer drie borrels drinken, in de andere week de andere broer.
En Marinus Verspeek bijvoorbeeld. Een gewaardeerd lid, maar zijn hoorn bespelen ging hem niet goed af. Vaak stopten andere leden een tod in zijn hoorn.

Verhalen vertellen

Eens trad de harmonie op in de kerk van Biezenmortel. Daar zat men achter het altaar. Die keer werd de mis gelezen door een oude pater Kapucijn. Het was communie en de pater kwam met een schaaltje hosties richting harmonie om hen de communie te geven. Maar de pater bleef met zijn schoen in zijn toog haken en viel languit op de grond. De hosties vlogen door de lucht en kwamen overal terecht. De leden van de harmonie hadden nog nooit meegemaakt dat er plotseling van alle kanten nonnekes kwamen die op hun knieën de hosties opraapten. Het was voor leken immers verboden om een hostie met de hand aan te raken.

Eens zei een lid tegen een ander lid: “Ik kan jouw borrel opdrinken zonder dat je dat ziet”. “Onmogelijk”, was het antwoord. “Wedden om 5 cent?”. Beiden leden legden vijf cent op tafel en de eerste dronk de borrel van de ander op. “Ik heb het gezien”, zei de ander. “Dat weet ik wel”, zei de eerste, “maar ik heb nu een borrel op voor maar vijf cent”.

In januari 1953 was de Udenhoutse harmonie te gast bij de KRO in Hilversum en heeft daar een opname gemaakt in het kader van de Kromstaf-festiviteiten. Katholiek Nederland vierde dat 100 jaar eerder de bisschoppelijke hiërarchie in Nederland was hersteld. De opname van de Udenhoutse harmonie zou worden uitgezonden op 1 februari. Maar de nacht ervoor was de grote watersnoodramp. De uitzending ging niet door.

Weiskirchen
In 1972 was de Gemeente Udenhout een jumelage aangegaan met het stadje Weiskirchen in Duitsland, dat enkele jaren later middels een gemeentelijke herindeling is opgegaan in de stad Rodgau. Weiskirchen lag een stukje voorbij Frankfurt, zo’n 400 km van Udenhout. De jumelage was er vooral ook voor de verenigingen, zoals voor de harmonie, de brandweer, de vogeltjesclub en de gildes. Bij het 10-jarig bestaan van de jumelage, gevierd in het weekend van 2 tot 4 september 1983, was Udenhout in grote getale aanwezig in Weiskirchen. Op vrijdag 2 september waren er meer dan 200 Udenhouters afgereisd, met de bus of met eigen auto. Het Duitse stadje had er alles aangedaan om het jubileum groots te vieren. Toen de Udenhouters op vrijdag in de vooravond arriveerden stonden de vertegenwoordigers van de gastgezinnen al klaar om hen mee te nemen naar hun woningen voor het avondeten. Op het programma stond een avond gepland met dans en muziek. De zaterdagochtend was ingeruimd voor de officiële handelingen zoals een hernieuwd protocol door de beide burgemeesters, Paul Scherer van Rodgau en Hein Tops uit Udenhout. Dit werd begeleid door het kerkkoor van Weiskirchen en de “Musikverein” Weiskirchen speelde de Europahymne, “alle Menschen werden brüder”. Het hoogtepunt van de avond van zaterdag 3

september was het concert verzorgd door de Koninklijke Harmonie Moed Volharding Cecilia samen met de drumband. Het orkest stond onder leiding van dirigent Gerard Schenkelaars en de drumband onder leiding van Marij Kuijpers. De inwoners van Weiskirchen waren verrast en vooral enthousiast dat de harmonie op zo'n hoog niveau speelde. Ook de afwisseling met de drumband met z'n twintigtal drummers maakte veel indruk. Het concert was in de Stadssporthalle waar veel mensen naar toe waren gekomen. Bekende nummers bracht men ten gehore zoals de American Folk Suitte, Quando-Quando en de legendarische Moonlight Serenade. Een langdurig staande ovatie onderstreepte dat het publiek erg van het concert had genoten. Op zondagochtend werden de inwoners van Weiskirchen gewekt met een reveille vanuit de kerktoren, geblazen door twee trompettisten van de harmonie, William Kroot en Cees van Baest. Cees scheurde bij het klimmen door torenraampje de broek van zijn uniform. Er werd nog lang nagepraat over de belevenissen van dat uitermate geslaagde jumelageweekend.

Hoofdstuk 5
De ontwikkeling tot een harmonieorkest

Van de straat naar de concertzaal
In de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw vonden ingrijpende maatschappelijke veranderingen plaats. Het werd heel gebruikelijk dat de jeugd naar de middelbare school ging in Oisterwijk of Tilburg en daarna een hogere studie oppakte om vervolgens ergens een mooie baan te vinden. In het dorp kwamen nieuwbouwwijken waar vele mensen van buiten het dorp zich vestigden. Er kwam televisie met een kijk op de hele wereld en mensen konden op grote schaal auto's kopen, waarmee de dorpsgrenzen geen rol meer speelden. Traditionele begrippen als de dorpselite vervaagden razendsnel. Er kwam een eind aan de sturende rol van de dorpsnotabelen.

De impact op de harmonie was heel groot. Enkele decennia kwam de voorzitter nog uit de kring van de dorpsnotabelen; Dat was goed voor het relatiebeheer. Belangrijker was dat de harmonie een vereniging werd als vele andere verenigingen. De harmonie was er voortaan om plezier te hebben in muziek met een bestuur van en voor en door muziekliefhebbers. Daarmee verschoof de focus binnen te vereniging naar de muziek en kon de harmonie zich ontwikkelen tot een harmonieorkest. Dat was niet typisch Udenhouts. Dat was de trend.

Deze trend werd versterkt doordat met het toenemen van de inkomens in de jaren zeventig en tachtig gezinnen het zich konden veroorloven om kinderen naar de muziekschool te laten gaan. Voor Udenhout was dat de muziekschool in Oisterwijk, zwaar gefinancierd door de gemeentes die er gebruik van maakten, waaronder Udenhout. Meer kinderen kwamen zo in contact met muziek en een aantal van hen meldde zich als lid van de harmonie en stroomde door naar het harmonieorkest. Maar de jeugd voelde er maar weinig voor om door de straten te marcheren. De jeugd wilde in een orkest spelen en de plaats van een orkest is een orkestpodium. Er zijn ook voorbeelden bekend dat jeugd zelfs spontaan het lidmaatschap opzegde na de mededeling dat zij zich een uniform moesten laten aanmeten. Voor ouderen kwam daarbij dat jongeren ook niet meer de kunst van het marcheren door de straat verstonden.

De harmonie verdween als het ware uit het straatbeeld en men kon de harmonie voortaan in de concertzaal vinden.

In 1993 had de trend zich al zo doorgezet dat het bestuur haar zorg uitsprak dat de harmonie te weinig op straat was en niet meer goed zichtbaar was in het dorp. De achtergrond van deze zorg was een daling van de inkomsten bij sponsoracties, hetgeen direct verband zou hebben met de (on)zichtbaarheid van de harmonie. Het bestuur wilde toch een kleine koerswijziging, zich niet alleen focussen op de hoogst mogelijke prestatie van het harmonieorkest, maar dat de harmonie zich ook actiever moest opstellen naar de Udenhoutse bevolking.

Het concours
Nog een versterkende reden voor de groei naar een harmonieorkest was de subsidieregeling van de gemeente. De gemeente Udenhout had zich laten adviseren over subsidieverlening aan verenigingen, in het bijzonder ook die aan de harmonie. Deze adviezen kwamen neer op het belonen van prestaties. In het geval van de harmonie moet men dan denken aan het aantal leden, de jeugdopleiding, maar ook aan het muzikale niveau van een harmonie.

Als een harmonieorkest streefde naar het allerhoogst haalbare, kon het deelnemen aan officiële concoursen onder auspiciën van de Samenwerkende Muziekorganisaties Nederland en het Nederlands Instituut voor Blaasmuziek. Daar hoorden formele reglementen bij en

strenge jureringen. De juryleden waren doorgaans drie prominenten uit de muziekwereld, bijvoorbeeld componisten en dirigenten. Deze beschikten tijdens hun werk over de directiepartijen of partituren, die de dirigent van het orkest gebruikte.
Een orkest nam deel in een van de volgende afdelingen, op volgorde van laag naar hoog: 3e afdeling, 2e afdeling, 1e afdeling, uitmuntendheid, ereafdeling, superieur of vaandelafdeling en het hoogste is de concertafdeling. De beoordeling van de jury bepaalde of het orkest promoveerde, in de afdeling bleef of degradeerde. Een orkest dat nog nooit aan een concours had deelgenomen kwam uit in de introductieafdeling en werd na afloop in een van de andere afdelingen geplaatst.
Het orkest speelde tijdens het concours drie werken:

- Een inspeelwerk naar eigen keuze, bedoeld om aan de zaal te wennen en eventueel bij te stemmen. Dit werk viel buiten de beoordeling, maar was natuurlijk wel een visitekaartje. Het mocht niet langer dan 5 minuten duren.
- Een verplicht werk uit een zogenoemd klein repertorium.
- Een keuzewerk uit het zogenoemd groot repertorium.

Het klein en groot repertorium werden uitgegeven door de Samenwerkende Muziekorganisaties Nederland en waren samengesteld onder verantwoordelijkheid van het Nederlands Instituut voor Blaasmuziek. Een orkest mocht alleen werken uit de eigen afdeling of hogere afdelingen gebruiken. Ieder van de juryleden gaf zowel voor het verplicht werk als voor het keuzewerk punten voor zes beoordelingscriteria: zuiverheid, klankgehalte en klankverhouding, techniek en articulatie, ritmiek en samenspel, dynamiek en nuancering, interpretatie.
Op zaterdag 25 november 1995 nam Harmonie MVC deel aan een concours in De Schalm te Veldhoven. Voor het eerst in haar ruim 150-jarig bestaan kwam MVC uit in de ereafdeling en won meteen de eerste prijs.

Voor de harmonie wijzigde de situatie opnieuw toen met de gemeentelijke herindeling van 1 januari 1997 Udenhout tot Tilburg ging behoren. De gemeente Tilburg had één grote subsidiepot voor alle muziekgezelschappen, inbegrepen alle harmonieën en koren. Het totaalbedrag van de subsidiepot stond vast. De verdeling ervan stond onder leiding van de Stichting Amateurkunst en gebeurde naar rato van het aantal leden en van de muzikale prestatie. Alle reden dus om nog meer te focussen op de concoursen.

In 2000 bereikte het harmonieorkest opnieuw promotie naar de ereklasse, nu met het verplichte werk *Ukrainian Rhapsody* en het keuzewerk *Russian Christmas Music*. In 2005 wilde het harmonieorkest bewijzen de plaats in de ereafdeling, inmiddels omgedoopt in 2e divisie, waardig te zijn. Op 27 november kreeg het orkest opnieuw een eerste prijs met 82 punten. Het jaar 2010 was voor wat het concours betreft geen gelukkig jaar. De jury sprak over een ongelukkige repertoirekeuze, die niet de sterke kanten van het harmonieorkest tot zijn recht liet komen. En dan kijkt iedereen met gemengde gevoelens terug op het concours, aan de ene kant blij dat het concours op de agenda staat, anderzijds de teleurstellende 2e prijs.
In 2015 verviel de muzikale prestatie als sleutel voor de verdeling van de subsidiepot. Daarvoor in de plaats wordt gekeken naar de muzikale en maatschappelijke bijdrage aan de gemeenschap.

Naast de concoursen voor de harmonie als geheel, waren er ook solistenconcoursen teneinde de individuele uitdaging aan te gaan en de persoonlijke prestatie te meten. Dat kon op diverse niveaus. Om het laagdrempelig te houden organiseerde MVC samen met Concordia Berkel-Enschot, Kunst Adelt uit Helvoirt en de Cromvoirtse fanfare onderlinge solistenconcoursen, later Stars4music genoemd.

Om op hoog niveau te kunnen spelen is training nodig en daarvoor zijn er de wekelijkse repetities. De discipline om repetities bij te wonen liet van oudsher wel wat te wensen over. In een ver verleden belde Wim Haen trouw alle bij repetities afwezige leden. Verder waren er

voortdurend discussies over aanwezigheid, aanpak repetitie, in- en doorstroom, repertoirekeuze, concerten, discipline en repetitiebezoek. Dat hoorde allemaal bij de karakteristieken van een muziekvereniging. Een dirigent voerde eens een postvakkensysteem in (gemaakt door Eduard van Dijk), zodat er niet teveel tijd van de repetities verloren ging aan het uitdelen van de relevante muziekstukken. In 2016 is begonnen met het digitaal sturen van de muziekstukken, die de leden dan zelf moeten printen.

Van ’t Centrum naar ’t Plein
Het harmonieorkest repeteerde sinds de fusie van de fanfare Moed en Volharding en de harmonie Cecilia – na een kort uitstapje naar het Parochiehuis – in de zaal van ’t Centrum. De harmonie Cecilia was daarvoor al sinds haar oprichting in 1946 thuis bij ’t Centrum. In 1997 bleek de aanwas van nieuwe leden zo groot, dat de zaal van ’t Centrum te klein werd. Vooral de slagwerkers van de harmonie vroegen extra ruimte en de dirigent was intussen verplaatst naar een plekje tussen de schuifdeuren, vanwaar hij niet alle orkestleden kon zien. Hoe spijtig ook, er moest een oplossing komen voor het ruimtegebrek. Ondanks de gastvrijheid van Sjef en Ada Schapendonk koos de vereniging ervoor volledig te verkassen naar ’t Plein.
In 1999 kwamen er problemen. ’t Plein wilde meer huur in rekening brengen en wilde af van de opslag van instrumenten. De repetities gingen enkele maanden terug naar ’t Centrum, maar na de zomer namen Marcel en Marja van Vugt de scepter van ’t Plein over, waarna de condities verbeterden en de vereniging toch weer naar ’t Plein verhuisde vanwege de betere omstandigheden. Sinds die tijd is ’t Plein de thuishaven van de vereniging.

Uitdaging
De financiën waren en zijn voor het bestuur een permanente zorg. Bij een muziekvereniging gaat veel geld om. Iemand heeft in 1993 berekend dat als de harmonie voorbij wandelde, er 114.000 gulden voorbijging. Mede door professionele penningmeesters, zoals Ad Verhoeven en Betty van Opbroek, lukte het tot op de dag van vandaag de eindjes aan elkaar te knopen, maar vooral dankzij de vele leden die een onschatbare hoeveelheid tijd hebben gestopt in activiteiten zoals oud-papier ophalen, textiel inzamelen, de donateursactie, de koekloterij, de anjercollecte, een rommelmarkt, Driekoningen-blazen, een bingo en speciale loterijen bij jubilea. Er werden memorabele activiteiten georganiseerd om aan geld te komen. Bijvoorbeeld de wieleravondvierdaagse op hometrainers in café De Sport. Bekende Udenhouters fietsten tegen elkaar en het publiek kon weddenschappen afsluiten wie zou winnen.
Na de gemeentelijke herindeling van 1 januari 1997 daalden de inkomsten zo’n 19.000 gulden, door lagere subsidie en door het uitblijven van een gemeentelijke vergunning voor het ophalen van oud-papier.

De huur van ’t Plein, de instrumenten, de concerten en zo verder, de kosten komen elk jaar weer terug in de exploitatie. En soms zijn er hele grote kosten. In 1992 had de vereniging nieuwe uniformen aangeschaft. In 2002 liet de firma De Laat weten door de stof van de oude uniformen heen te zijn en te willen stoppen met het maatwerk voor de harmonie. Dat betekende opnieuw een nieuwe outfit.
Het Vughtse bedrijf Fashion for Business was in 2002 de leverancier van nieuwe uniformen. Men had afgesproken de nieuwe uniformen voor het eerst te zullen dragen op 17 december 2002 bij een jubileumconcert vanwege het 160-jarig bestaan. Maar de schrik sloeg toe toen bleek dat bij een inbraak in het Vughtse bedrijf de dieven ook 67 spiksplinternieuwe uniformen voor de Udenhoutse harmonie hadden meegenomen. Er heerste even een bedrukte stemming in de vereniging. Maar de leverancier zette alles op alles en kon toch nog op tijd leveren.

De ledenaantallen bleven aanvankelijk hoog, maar sinds 2005 klaagde het bestuur over te weinig nieuwe leden, met het risico van te weinig doorstroom naar het harmonieorkest.

In 2010 telde de vereniging 94 leden. Sinds Udenhout per 1 januari 1997 tot Tilburg behoorde was de Udenhoutse jeugd voor muziekopleidingen gebonden aan de Tilburgse muziekschool, die duidelijk verhoudingsgewijs minder subsidie ontving dan in vroeger tijd de Oisterwijkse muziekschool van de Udenhoutse gemeente. De tarieven van de muziekschool waren hoger en dus ook de kosten voor de ouders. En in 2010 was de grote wereldwijde financiële crisis ook merkbaar in gezinnen, die keuzes moesten maken. Als je dan drie kinderen hebt die alle drie op de muziekschool zitten voor 500 euro per kind, moet een gezin keuzes maken. Het harmonieorkest kreeg minder aanwas van jeugdige leden.

In de vergaderingen van 2015 maakte het bestuur zich ronduit zorgen om het aantal leden, om de beperkte aanwas van jeugd, maar met name ook om het vertrek van enkele leden van het harmonieorkest met meer dan 25 jaar ervaring. Vroeger bleven mensen tot op hoge leeftijd lid van de harmonie. Maar ja, toen beperkte de muziek zich tot redelijk eenvoudige marsmuziek, want je moest immers tegelijkertijd spelen en door de straat marcheren. Bij optredens in de concertzaal zit alle focus op de muziek. Het orkest kiest voor moeilijker stukken, hetgeen bij veel instrumenten gepaard gaat met vingervlugheid. En juist die vingervlugheid neemt bij ouderen wat af. De *zestientjes* en *tweeëndertigje*s vergen het nodige tempo. Reden om er mee te stoppen en terug te kijken op vele mooie jaren in een harmonieorkest.

De individualisering van de samenleving is een derde belangrijke reden voor een lager ledenaantal. De samenleving heeft veel meer te bieden dan vroeger. Mensen maken andere keuzes in het evenwicht van werken en gezin.
Oud-voorzitter Harry Baeten noemt dit de vooravond van een nieuwe periode. Jeugd van 17 trekt het dorp uit en gaat studeren, mensen willen zich minder binden, een vaste repetitieavond is voor velen een last, en – zoals vroeger – voor de gezelligheid na de repetitie aan de bar blijven hangen is achterhaald door een enorm scala aan ontspanningsmogelijkheden. In de nieuwe periode zullen de trends van minder op straat en meer in de concertzaal, minder subsidies en de situatie dat door ledengebrek niet alle instrumenten worden bespeeld vragen om nieuwe oplossingen, om een nieuw evenwicht tussen de vereniging en de werk- en thuissituatie van de leden. In dat te vinden evenwicht zal ook de financiering van de regelmatige vervanging van versleten instrumenten een plaats moeten vinden.

MVC kwadraat
Eind vorige eeuw intensiveerde langzaamaan de samenwerking met Muziekvereniging Concordia uit Berkel-Enschot. Dat uitte zich in gezamenlijke concerten, maar vooral ook in het over en weer uitlenen van instrumenten en het meespelen in elkaars orkest. In 2001 kreeg de samenwerking gestalte door integratie van het orkest voor de jeugdleden die studeren voor het A-diploma aan de muziekschool te Tilburg. In 2003 volgde de samenvoeging van de A-orkesten, het orkest tussen de jeugdopleiding en het harmonieorkest. De samenwerking kreeg de naam MVC² (kwadraat). Het ging immers om een samenwerking van de Udenhoutse Moed Volharding Cecilia (de eerste MVC) en de Muziekvereniging Concordia uit Berkel-Enschot (ook MVC). In 2014 kwam er een einde aan deze samenwerking.

De slagwerkgroep
In 1946 had Fons Michielsen, toen nog als onderdeel van de harmonie St.Cecilia, een drumband opgericht. Bij de oprichting kregen de leden een plankje mee naar huis, om thuis op dat plankje te oefenen. De drumband stond decennialang onder leiding van Frans Remeijssen. Na de fusie van de fanfare Moed & Volharding en de harmonie St.Cecilia nam Joseph Pennings dit over. De drumband ging mee doen aan concoursen. In 1981 werd in Stiphout zelfs een eerste prijs met promotie naar de 2e divisie behaald. Deze titel werd behaald op het ritme van “De Verwisselmars no.3”. Het aantal leden had zijn ups en downs, maar doorgaans telde de drumband toch wel 20 leden. Vanaf 1987 heeft Harry Dona, gesteund door zijn vrouw Neeltje, de slagwerkgroep nieuw leven ingeblazen. In 1991 ging de dirigeerstok over naar Peter van Horik. Peter werd opgevolgd door Hans Verweij. Onder zijn leiding werd de ingeslagen muzikale weg verder bewandeld en ontwikkelde de groep zich tot een percussiegroep. De stukken die op de lessenaar kwamen, hadden vaak een verhalend karakter. Daaronder veel Afrikaans getinte werken als “African safari” of heroïsche verhalen als “The battle of Bannockburn”.
Aanvankelijk deed de slagwerkgroep soms mee aan een concours, maar het repertoire paste moeilijk bij de voorkeur voor marsmuziek van de jury.

Op zondag 7 juni 1998 was de slagwerkgroep van de partij in de Amsterdam Arena. Coca Cola organiseerde een fanclubdag om het Nederlands voetbalelftal uit te zwaaien naar het WK in Frankrijk. Koen van den Broek schreef een compositie die door 125 Midden-Brabantse slagwerkers werd uitgevoerd op van alles waar geluid uit kon komen, van elektrische drumstellen tot badkuipen, motorkappen en glascontainers. Dat voor een gehoor van 4500 mensen.

De ontwikkeling van de slagwerkgroep leidde tot voorstellingen die een totaal theater-karakter kregen. De muziek bleef uiteraard de hoofdmoot, maar er werden licht- en geluidseffecten ingevoegd. Naast ruimte voor dans kwam er ook ruimte voor speciale effecten, zoals in 2004 de doedelzakspeler van de Dutch Pipes en Drums en in 2005 toen Maike Kuijpers en Brigitte van Rossum muziekdoosjes bespeelden.

De slagwerkgroep had vaak een verhuiswagen nodig. Van het podium van de Schelf naar het café aan de voorkant van de Schelf, ’t Plein, de Brandweerkazerne, de kapel en de recreatieruimte van Vincentius, de bakkerij van Leo Geerts in Biezenmortel en uiteindelijk in het Muziekhuis in Berkel-Enschot.
In 2006 hield de slagwerkgroep op te bestaan door de terugloop van het aantal leden. Tot in 2014 heeft de vereniging de instrumenten bewaard in de stille hoop op een doorstart.

Hoofdstuk 6
De vereniging nu

Het begint op school
Vele muzikanten zijn rond hun achtste begonnen met blokfluitles. Leden en oud-leden zullen zich de namen nog kunnen herinneren van wie ze hun eerste lessen hebben ontvangen: Josje van den Broek, Ad van Rijsewijk, Anke van Rijsewijk, Christel Vos of Ilse Gulickx. Helaas liep de aanwas van nieuwe blokfluitleerlingen en leden in het eerste decennium van de 21e eeuw dermate terug dat gezocht moest worden naar nieuwe alternatieven om kinderen met blaasmuziek en de harmonie in aanraking te laten komen. Op initiatief van Ilse Gulickx (saxofoniste bij MVC), Jeanny van Haaren – van Rossum (commissie opleidingen en opleidingsorkesten), Judith Oosterwijk – Robben (commissie opleidingen en opleidingsorkesten) en Hadewych van Leeuwen – Peeters (dirigente van de opleidingsorkesten MVC en HAFA-coördinator aan het Factorium te Tilburg) werd contact gezocht met de Udenhoutse basisscholen en hun BSO's (BuitenSchoolse Opvang). Door middel van korte blokfluitprojecten op de BSO's en workshops "blaasmuziek op school" konden de kinderen kennis maken met blaasmuziek. Bij deze workshops "blaasmuziek op school" gingen muzikanten van Harmonie MVC in samenwerking met Factorium Tilburg met hun instrumenten voorlichting geven over de instrumenten die in een harmonieorkest aanwezig zijn en mochten de kinderen deze tevens uitproberen. Hoogtepunt voor een aantal leerlingen van de bassischool was in 2012 deelname aan het landelijke project Kinderen Maken Muziek in samenwerking met de Zuivelfabriek, waarbij deze Udenhoutse kinderen een enorm orkest vormden en ze naast kennismaking met muziek ook mochten optreden voor koning Willem Alexander, koningin Maxima en hun dochters. Vanaf 2013 zijn de samenwerkingsprojecten tussen MVC en de basisscholen van steeds structurelere aard en raken muziek- en blokfluitlessen steeds meer geïntegreerd in de lesprogramma's op school. Bovenstaande initiatieven hebben inmiddels geresulteerd in een wijziging van het gehele opleidingstraject, dat er nu als volgt uitziet:

Opleiding
Doordat MVC zich kenmerkt als een levendige muziekvereniging met als belangrijkste doel om met jong en oud samen kwalitatief goede muziek te maken, werkt MVC nauw samen met de muziekschool in Tilburg (Factorium) om met name jonge (aspirant)leden een goede muziekopleiding tot blaasmuzikant of slagwerker te geven. MVC biedt daartoe de volgende mogelijkheden.

<u>Scholenproject: kennismaking met muziekonderwijs op de basisschool</u>
In samenwerking met de basisscholen kunnen leerlingen kennismaken met muziek op school (muziek beleven, luisteren en (samen)spelen op blokfluit en slagwerk, lezen notenschrift). Leerlingen die zich na deze kennismakingslessen graag verder oriënteren op een muziekinstrument kunnen gedurende een aantal maanden op school groepsles krijgen op een blaas- of slagwerkinstrument naar keuze.

<u>Basisopleiding MVC Opleidingsorkest in samenwerking met het Factorium</u>
Kinderen die graag een blaasinstrument of slagwerk willen leren bespelen, krijgen een tweedelig programma aangeboden: muzieklessen aan het Factorium en ensemblespel bij MVC. Ensemblespel houdt in dat leerlingen in wisselende groepjes samen bekende liedjes spelen en leren improviseren. Leraren van het Factorium komen indien enigszins mogelijk naar Udenhout voor de muzieklessen, het ensemblespel vindt plaats op de vaste repetitieavond van de orkesten MVC in 't Plein.

De Factoriumlessen en het ensemblespel worden op elkaar afgestemd, zodat datgene wat op de muziekschool geleerd wordt bij MVC in de praktijk gebracht kan worden. De

combinatie muzieklessen / ensemblespel kent een programma van twee tot drie jaar. Elk jaar wordt afgesloten met een concert. Doorgaans hebben kinderen dan het zogenoemde A-niveau van de muziekschool bereikt en kunnen zij doorstromen naar het Middenorkest van MVC.

Ook startende volwassenen zijn zeer welkom. MVC wil ook hen zo snel als mogelijk gelegenheid bieden om met anderen samen te spelen. De startende volwassene kan als het vereiste niveau bereikt is direct instromen in het Middenorkest.

Vervolgopleiding aan Factorium in samenwerking met MVC Middenorkest
De vervolgopleiding aan het Factorium biedt verdieping van technische en muzikale vaardigheden op het B-niveau van de muziekschool. Tijdens deze opleiding die gemiddeld twee jaar in beslag neemt, kunnen leerlingen meespelen in het Middenorkest van MVC. Dat orkest speelt een uiteenlopend repertoire: van popmuziek tot bekend musical- en filmrepertoire. Ook is er ruimte voor kleinere ensembles binnen het Middenorkest dat repertoire speelt dat verder aan de smaak van de (jonge) starters is aangepast. Het Middenorkest treedt meerdere keren per jaar op (onder andere bij de afsluiting van de avondvierdaagse en met een eigen afsluitingsconcert).

Na deze vervolgopleiding dat met een B-diploma wordt afgesloten kan een leerling toetreden tot het groot harmonieorkest. Dit orkest speelt een divers repertoire op het niveau van de tweede divisie HAFA-normering. Leerlingen kunnen uiteraard verder studeren aan het Factorium voor nog hogere diploma's. MVC moedigt dat zeer aan en ondersteunt dat waar mogelijk.

Opleidingsorkest en -ensembles
Vanaf het moment dat een lid de muziekschool bezoekt, biedt de harmonie de leerlingen de mogelijkheid samen te spelen en spelenderwijs steeds meer plezier te hebben in muziek en het zelf bespelen van een instrument. Dit kan heel eenvoudig beginnen in kleine groepjes van vier of vijf leerlingen, kleine ensembles of samenspeelgroepen. Later kan een leerling meedoen in een opleidingsorkest. In de loop der jaren is de vorm van een of meerdere opleidingsorkesten wel verschillend geweest en zijn vele namen gehanteerd zoals leerlingenorkest, opstaporkest, instaporkest, A-orkest, middenorkest, klein-harmonieorkest, etc. maar de basis bleef steeds hetzelfde: het genieten van samen muziek maken en met steeds weer oefenen steeds beter worden. De opleidingsorkesten kenden in de loop der jaren de volgende dirigenten: Ad van Rijsewijk, Michel Pijpers, Bert-jan Kosters, Sacha Ewouds, Marlou van der Schoot, Chantal Vromans en Marieke Machado – Veekens. De huidige dirigente Hadewych van Leeuwen – Peeters is sinds 2006 verbonden aan MVC.

Het harmonieorkest
Harmonieorkest Moed Volharding Cecilia kiest ervoor om naast de concerten zichtbaar te blijven in de Udenhoutse samenleving, zoals het opluisteren van de Unentse-Mèrtmis, de intocht van Sinterklaas en een kerst- of nieuwjaarsconcert voor de bewoners van de Eikelaar.
Soms wordt het harmonieorkest bij gelegenheden vertegenwoordigd door alleen een houtensemble of een koperensemble.
Aan het begin van een nieuw jaar geeft de harmonie een Nieuwjaarsconcert, aanvankelijk in het Raadhuis, al weer vele jaren in de grote zaal van 't Plein. Het concert is speciaal voor de Udenhoutse muziekliefhebber. Tijdens dit concert laten alle geledingen van zich horen.
De harmonie organiseerde bij gelegenheid muziekfeesten, met optredens van de harmonie zelf, van muziekgezelschappen en koren uit Udenhout en natuurlijk ook harmonieën uit omliggende gemeentes. Soms met een thema. Net zoals harmonieën uit omliggende gemeentes deelnemen aan door de Udenhoutse harmonie georganiseerde muziekfeesten, zo neemt de Udenhoutse harmonie ook deel aan muziekfeesten in omliggende gemeentes, de zo geheten uitwisselingsconcerten. Optreden in de Concertzaal van Theaters Tilburg is

iedere keer weer een bijzondere ervaring, vooral in het kader van de concertserie *Verrassende Ontmoetingen*. In deze serie worden concerten gegeven met bijvoorbeeld een koor, waarbij minimaal één gezamenlijk optreden op de agenda staat. Door de jaren heen zijn concerten gehouden met optredens van bijvoorbeeld het Gemengd Koor Udenhout, het koor Andantino, de schrijver Peter Vervloed, musicalvereniging Boems, de Band zonder Banaan (de huisband van “Udenhout onder zeil”), Gino Politi en de folkgroep Ogham.
De laatste jaren werden nieuwe dynamische initiatieven ontwikkeld, zoals het *Sing-a-longconcert* onder leiding van Peter Bongaerts. Hij was dirigent van maart 2011 tot januari 2016 en in die functie automatisch lid van de muziekcommissie, die naast de dirigent bestaat uit drie of vier leden van de harmonie. De leden van de muziekcommissie nemen bij meerderheid besluiten over de repertoirekeuze. Een repertoirekeuze moet worden bepaald door wat de leden graag willen spelen en dat is best ingewikkeld in een vereniging met zoveel diversiteit: jong en oud, man en vrouw, welke muziek je leuk vindt, welke aanleg je hebt, etc. Het leidde tot een vergelijkbare diversiteit in muziekkeuze: klassiek, jazz, marsmuziek, pop, smartlappen. Een beperkende factor bij de keuze is de beschikbaarheid van instrumenten. Met name het ontbreken van bassen en de minimale bezetting bij het overige zwaar koper en het slagwerk maakt de muziekkeuze soms lastig.
De diversiteit in leden leidde er in 2016 toe dat wordt geëxperimenteerd met een nieuwe kledinglijn, niet langer een uniform, maar uniformiteit in “eigen zwart”.

Anno 2016 repeteert de vereniging op maandagavond in ’t Plein.

Verenigingsspirit
Sinds januari 2016 is Tom Koster dirigent. Hij ziet voor zich dat het harmonieorkest kiest voor een bepaald thema, een bepaald doel, en daar samen voor gaat. Voor de korte termijn staat er een heel concreet doel op de agenda. In het jubileumjaar 2017 zullen diverse bijzondere concerten op de agenda staan, zoals een maestroconcert (met lokale gastdirigenten) en een musicalconcert. Tom Koster ziet de gezamenlijke keuze voor thema’s als een belangrijk instrument om de verenigingsspirit te behouden en te versterken. De trends anno 2016 maken dat niet vanzelfsprekend. Er is zoveel afleiding, zoveel keuze, er zijn zoveel andere verplichtingen dan de repetities. Het harmonieorkest vraagt een vrij brede trouwe kern, die er altijd is, die plezier heeft in de muziek en een uitdaging vindt in de gemaakte repertoirekeuze.

Van blokfluit tot harmonieorkest
Nicole Verstijnen – Nelissen

Na de zomervakantie van 1995 was het dan eindelijk zover, samen met 19 andere kinderen begon ik met mijn allereerste blokfluitlessen. Op dat moment was ik 8 jaar en ik baalde enorm dat ze het jaar daarvoor hadden besloten dat je pas als je 8 jaar oud was mocht beginnen en niet zoals voorheen met 7 jaar oud. In twee jaar tijd heb ik onder leiding van Christel Vos met veel plezier de eerste basisbegrippen van muziek maken geleerd. Pas later merkte ik wat voor een voordeel het had dat ik al noten kon lezen en begrip van ritme had. Het was ontzettend leuk dat we bijvoorbeeld met alle blokfluitleerlingen mochten meespelen in het stuk de Rattenvanger van Hamelen wat we speelden in de tuin van Vincentius.
Na 2 jaar blokfluitlessen mocht ik gaan kiezen voor een instrument. Helaas voor mij was een muziekinstrument bespelen op dat moment een stuk populairder dan dat het op dit moment is. Alle instrumenten die ik graag zou willen spelen waren eigenlijk al zo druk bezet dat me werd afgeraden om hier mee te beginnen. Uiteindelijk heb ik voor klarinet gekozen, wat achteraf helemaal niet zo'n verkeerde keus was. Als je klarinet speelt heb je namelijk altijd veel te spelen en dat bevalt me prima.
Het eerste jaar dat ik klarinet speelde had ik verder weinig met de harmonie te maken. Er waren op dat moment maar twee dingen die me bonden met de harmonie: Ik had een klarinet in bruikleen van de harmonie en ik mocht deelnemen aan de jeugdactiviteit die elk jaar aan het einde van het seizoen georganiseerd werd . Mijn muzieklessen had ik op de

muziekschool in Oisterwijk samen met twee andere meisjes en daar leerde ik met meer beginnende muzikanten hoe je in een groep muziek kan maken. Dit project had de naam "Best in class". Na het eerste jaar les op de muziekschool mocht ik in mijn allereerste orkest gaan spelen. Onder leiding van Chantal Vromans repeteerden we met alle beginnende muzikanten van de harmonie een keer per week in de "Peppel" in Udenhout. Het was erg leuk, omdat je dan pas merkt dat het maken van muziek in een groepje iets heel anders is dan in je eentje op je kamer stukken instuderen. Daarnaast mag je ook meespelen op verschillende concerten en zie je andere muzikanten aan het werk, waardoor je steeds meer kennismaakt met het spelen bij een harmonie.
Wanneer je muzieklessen volgt via de muziekschool kun je er voor kiezen om het programma te doorlopen waarbij je examens doet. Zeker voor jongere leerlingen is dit de meest gebruikelijke route. Halverwege het jaar en aan het eind van het lesjaar leg je dan een soort test af om te zien op welk niveau je op dat moment bent. Halverwege mijn tweede lesjaar werd besloten dat ik aan het einde van dat jaar mijn eerste examen mocht afleggen, het A-examen. Dit was natuurlijk erg spannend, maar het betekende ook dat als ik zou slagen ik naar het volgende "betere" orkest zou mogen bij de harmonie. Gelukkig ging alles goed en mocht ik na de zomervakantie doorstromen naar het Middenorkest. In dit orkest zaten natuurlijk wat meer gevorderde leerlingen waardoor de muziek een stuk uitdagender was en ik hier een hoop geleerd heb.
Na nog twee jaar les heb ik in juni 2001 mijn tweede diploma behaald, het B-diploma. Het was spannend om te horen dat ik mijn B-examen mocht gaan doen. Dat betekent namelijk dat je in het "echte" harmonieorkest mag gaan spelen. Zelf had ik erg veel geluk, want door een wissel van dirigenten mocht ik al een paar maanden voor mijn examen mee gaan spelen. Het spelen in een harmonieorkest is toch wel even wat anders dan in een orkest met allemaal leerlingen. Het is best even wennen dat de muziek een stuk moeilijker is, eigenlijk iedereen in het orkest een stuk ouder is, je ineens twee uur lang repeteert in plaats van een uur, enz.... Jarenlang ben ik ook blijven spelen in het Middenorkest om daar ondersteuning te bieden aan de nieuwe muzikanten, net zoals ik ondersteund werd in het harmonieorkest door de meer ervaren muzikanten. Het spelen in een groot harmonieorkest is leuk, maar zeker als je het nog niet zo lang doet soms ook wel spannend. Je bent bang dat je niet alles kan, je gaat serieuze concerten meespelen, je gaat op concours waar alles perfect moet zijn, maar natuurlijk is er ook altijd plaats voor gezelligheid. Juist het uitdagende is voor mij iets wat het erg leuk maakt en heeft er voor gezorgd dat ik nu nog steeds actief ben. Als ik het goed heb, ben ik de enige van de muzikanten die met mij begonnen zijn die nog over is.
Na het behalen van het B-Examen heb je in principe je plaats in het harmonieorkest veilig gesteld en kun je besluiten of je nog door wilt gaan met lessen op de muziekschool, of dat je stopt. Zelf ben ik doorgegaan tot het eindstation op de muziekschool. In 2003 heb ik mijn C-examen gehaald en in 2005 heb ik mijn allerlaatste examen gedaan, het D-examen. Nog even heb ik wel mijn twijfels gehad of ik dit wel wilde. Een jaar voor dit laatste examen hoorde ik namelijk dat ik openbaar examen zou moeten doen en dat zag ik toch echt niet zitten. Gelukkig heeft mijn lerares (Hadewych Peeters) me er toen op gewezen dat het ook mogelijk was om een stuk te spelen met begeleiding van het harmonieorkest. Dat zag ik wel zitten. In juni 2005 heb ik dan ook in de theaterzaal van 't Plein mijn laatste examen afgelegd. Bij twee stukken werd ik begeleid door het harmonieorkest, ik heb nog een stuk met een klarinetkwartet gespeeld (met Caspar Versluis de toenmalige dirigent, Chantal Vromans mijn allereerste dirigent, en Hadewych Peeters mijn lerares). Daarnaast heb ik nog een stuk alleen gespeeld en vooraf een aantal stukken die niet openbaar hoefde (Gelukkig maar....). Na veel spanning kreeg ik dan toch echt te horen dat ik geslaagd was! Na dit toch wel pittige examen ben ik gestopt met lessen, ik was er wel even klaar mee. Ja, dat kan dus ook gebeuren als je al die jaren actief muziek maakt.
Op dit moment speel ik nog steeds in het harmonieorkest en heb ik me ook een aantal jaren ingezet voor de jeugd en opleiding binnen de vereniging. Zeker in deze tijden is het erg belangrijk om muziek leuk en interessant te houden voor jonge leden.

Muziekloopbanen

Vele (oud)leden van de Udenhoutse harmonie hebben van muziek hun beroep kunnen maken. Enkele voorbeelden.

Koen van den Broek
De Udenhouter Koen van den Broek, zoon van Bertus van den Broek, was lid van Harmonie Moed Volharding Cecilia en speelde in de drumband. Koen volgde het conservatorium en speelde al tijdens zijn studie in diverse bands. Meest bekend is wellicht de band The Time Bandits (“I’m specialized in you”). Als zelfstandig slagwerker en percussionist speelde Koen onder andere met Ruth Jacoth, T-Spoon (“Sex on the beach”) en Within Temptation. Als componist schreef Koen in 1997 een slagwerkcompositie voor Opel Astra die hij twee weken lang uitvoerde met een slagwerkgroep in Frankfurt op de internationale autobeurs. Dit was een onderdeel van een complete Opel Astra-musical. Deze show haalde veel televisiestations waaronder CNN. In 1998 schreef Koen muziek voor de opening van Tilburgs poptempel 013 en een compositie voor de opening van het nieuwe station van 's-Hertogenbosch. Een hoogtepunt was de door Coca-Cola georganiseerde dag bij het vertrek van het Nederlands elftal naar het WK in Frankrijk.

Bert-Jan Kosters
Bert-Jan begon op 13-jarige leeftijd met het bespelen van de klarinet. Na het behalen van zijn D-diploma aan de muziekschool, deed hij toelatingsexamen aan het Brabants Conservatorium (nu Fontys Conservatorium). Hij werd in 2001 aangenomen voor de speciaal voor hem opgezette opleiding Arrangeren. Het arrangeren zat hem al vroeg in de vingers. Toen hij slechts een half jaar klarinet speelde, begon hij aan zijn eerste kleine arrangementen. Eerst voor plaatselijke blaaskapellen, later breidde dit zich echter uit voor blazerssecties, big-bands, harmonie- en fanfareorkesten. Sinds 2011 is Bert-Jan als baritonsaxofonist verbonden aan de fanfare van het Korps Nationale Reserve Koninklijke Landmacht.

Anke van Esch
Anke maakt theater en muziek en is werkzaam als docent, regisseur, zangeres en actrice. In 2008 studeerde Anke af als theaterdocent aan ArtEZ Hogeschool voor de Kunsten. Tijdens deze opleiding ontdekte zij niet alleen hoe ontzettend graag ze met dit vak bezig is, maar ook hoe muziek en theater elkaar kunnen beïnvloeden en versterken. In haar huidige werkzaamheden combineert zij regelmatig beide disciplines. Ze maakt muziektheatervoorstellingen en begeleidt zanggroepen bij hun performance. Anke is in Udenhout betrokken bij theater-, dans- en muziekschool De Zuivelfabriek. Ze begeleidt het koor Andantino in de muziektheatervoorstelling The Passion (8 en 9 april 2017).

Sef Hermans
Sef speelt trompet. Hij studeerde aan het conservatorium te Utrecht. Hij heeft zich in alle disciplines ontwikkeld, in een orkest, in de kamermuziek en als solist. Hij begon zijn professionele carrière bij het Amsterdams Symfonieorkest, eerste als tweede, later als eerste trompettist. Sef treedt vaak op als gastspeler bij diverse orkesten zoals het Rotterdams Filharmonisch Orkest, het Japanse Hyogo Performing Arts Centre Orchestra, het Nederlands Radio-orkest en orkesten in Zarautz en Pamplona in Spanje.

William Kroot
Al van kinds af aan speelt William trompet en flügelhorn en speelt hij in allerlei stijlen op allerlei podia van groot naar klein. Hij is afgestudeerd aan het Brabants Conservatorium in Tilburg voor klassieke muziek en aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag voor jazz. Daarnaast heeft hij ook zijn docentenbevoegdheid voor muziekonderwijs aan middelbare scholen gehaald aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag. Naast het geven van privé muzieklessen staat William als leider voor big-bands en combo’s.

Jef van de Sande

Jef heeft gestudeerd aan het Utrechts Conservatorium (HKU, Hogeschool voor de kunsten Utrecht). Hij studeerde trompet (bachelor of Music Trompet en master of Performance) en directie (bachelor of Conducting). Jef is nu trompetdocent, onder andere aan de muziekscholen van Heusden en van Kaatsheuvel.

Hoofdstuk 7

Mensen

Beschermheer of –vrouwe

Henri van Heeswijk Burgemeester (1919-1921)	Leo le Mire Kasteelheer (1946-1970)	Clotilde le Mire Kasteelvrouwe (1970-1994)

Voorzitters fanfare Moed & Volharding 1887-1948

Sjef van Iersel Burgemeester (1887-1896)	Willem van Iersel “Gouden Willem” (1896-1901)	Henri van Heeswijk Burgemeester (1902-1917)

Sjef Lobach Huisarts (1917-1945)	Cornelis Hosli Directeur postkantoor (1945-1946)	Gerrit Schoonus (1946-1948)

Willy Mulder Gemeentesecretaris (1948-1967)

Voorzitter harmonie Cecilia 1946-1967

Harrie van Rossum (1946-1967)

Voorzitters Harmonie Moed Volharding Cecilia sinds de fusie van 1967

Willy Mulder Gemeentesecretaris (1967- 1978)	Meester Van Rijsewijk Directeur Landbouwschool (1978-1981)	Jan van Iersel Zaakvoerder Boerenbond (1981-1991)

Frits ten Horn Huisarts (1991-1993)	Henk Breimer (1993-2005)	Harry Baeten (2005-2012)

Ad van Rijsewijk (2012-2016)	Sjef Mertens (2016-)

Bestuursleden van 1967 tot 2016 (periode na de fusie)
Harry Baeten, Hans van den Bersselaar, Jan van Beerendonk, Henk Breimer, Jeanne Derks, Harry Dona †, Jan-Willem Geurts, Ilse Gulickx, Wil Hamers, Wim Haen †, Hans Haen, Frits ten Horn †, Jeanny van Haaren – van Rossum, Henk van Hoek, Gerard van Hommelen †, Jan van Iersel †, Edwin de Laat, Ank Leemans, Willy Mulder †, Fons Michielsen †, Ine Maass – van den Eijnde, Sjef Mertens, Robin Mathijssen, Anton Oerlemans †, Judith Oosterwijk – Robben, Betty van Opbroek, Ad van Rijsewijk †, meester Van Rijsewijk †, Harrie van Rossum †, Willem Rooyakkers, Ad de Ruijter †, Gerrit Schoonus †, Edwin Schoonus, Jos van Strien †, Ad Verhoeven † en meester Van der Westen †.

Ereleden voor de fusie
H. Broeders, P. de Jong en J. van den Nieuwenhuizen.

Ereleden na de fusie
Henk Breimer, Wim Haen †, Wil Hamers, Jan van Iersel †, Fons Michielsen †, Willy Mulder †, Piet Peijnenborgh †, Harrie van Rossum †, Ad de Ruijter †, Marinus van der Steen †, Gerrit Schoonus † en Jos van Strien †.

Leden van Verdienste
Jan van Beerendonk, Nel Beerendonk – Schoonus, Wim Beerendonk †, Eduard van Dijk, Harry Dona † en Gerard Spaan.

Dirigent

	Henri van Groenendaal, 1887-1898 Henri van Groenendael was een Tilburgse muziekmeester. Hij is geboren in 1833 en was aanvankelijk net als zijn vader reparateur van klokken. Vanaf zijn tweeëntwintigste blies hij mee in de N.K. Harmonie, eerst als altist, later speelde hij trompet. Hij raakt in 1868 verbonden aan de muziekschool van ’t Goirke, waar hij eerst instrumentele lessen gaf en later ook zanglessen. Daar leerde hij de dirigent J.J. Krever kennen, van wie hij in 1874 bij harmonie Orpheus het dirigeerstokje overnam. Voor eigen rekening begon hij in 1886 met een zangschool voor meisjes. Naar getuigenis van een van zijn leerlingen heeft Van Groenendael veel leerlingen vertrouwd gemaakt met het gregoriaans en met 'transpositie' zingen. Als hij bijna 74 jaar is, stopt hij met werken. Hij heeft er dan een kleine veertig jaar als muziekonderwijzer opzitten. Henri Groenendaal was van 1887 tot 1898 dirigent van de Udenhoutse fanfare Moed en Volharding.
	Leo Krever, 1899-1911 Leonardus Daniël Krever geboren in Tilburg, de vierde zoon uit het gezin van tien kinderen van Koos Krever (1824-1891), de eerste muziekmeester van de Tilburgse muziekschool op Korvel. De familie was zeer muzikaal. Broer Jacques speelde ook in Parijs en Berlijn en volgde vader op als muziekmeester.
	Henri Quaadvliet, 1911-1915 Dirigent Henri Quaadvliet kwam uit Vught. In 1914 begon de Eerste Wereldoorlog en het bestaansrecht van de harmonie kwam al snel ter discussie. In 1914 moesten leden in militaire dienst vanwege de mobilisatie, in 1916 werd de subsidie gestopt omdat het geld nodig was voor de opvang van

	vluchtelingen en de bestrijding van de lokale armoede. Quaadvliet legde zijn functie neer. De fanfare bleef zo goed en zo kwaad als dat ging bijeenkomen om te repeteren en acte de présence te geven bij dorpsfeesten. Leden namen het dirigeerstokje op, in 1916 en 1917 Pieter Rats, in 1918 koster Kobus Ebben en in 1919 de aannemer Adrianus Brekelmans (Jôsje de Gôlse).
	Jan van den Nieuwenhuizen, 1920-1946 Dirigent Van den Nieuwenhuizen woonde in Loon op Zand. Een onbekende heeft in 1936 een gedicht gemaakt voor de zeer gewaardeerde dirigent Jan van den Nieuwenhuizen op de melodie van “hebt u een sigarenbandje”. De fanfare Moed en Volharding Uit het dorpje Udenhout De fanfare Moed en Volharding Die haar naam in ere houdt ’t Zijn bijdehandjes, haar muzikantjes zoals hun laatste succes bewijst Want ze brachten, ’t is niet pluis ’n prijs of vier naar huis onder leiding van Jan Nieuwenhuis. Refrein: Wij zijn de Udenhoutse jongens De muzikantjes met talent Maar wij hebben ook een reuze leider In dorp en stad is hij bekend Hij brengt ons waar wij wezen willen Op het gebied der muzikale kunst Zijn naam is Jan Nieuwenhuizen Bij ieder staat hij in de gunst. Jan van den Nieuwenhuizen componeerde de mars “L’Anemones”, een ode aan de inheems bloempjes, waarmee de bossen van Udenhout in rijke mate waren getooid bij het naderen van het voorjaar. De dirigent droeg zijn compositie op aan wijlen de heer Coppens, oud-directeur van de openbare school en oud-bestuurslid van de fanfare, die naast muziekliefhebber een groot natuurliefhebber was. De anemoon was blijkbaar de lievelingsbloem van de heer Coppens.
	Jos Dankers, 1946-1951 Een schoonzoon van Jan van den Nieuwenhuizen. Het was voor Jos onbegonnen werk zijn populaire schoonvader op te volgen. Het gemor hield aan en na enkele jaren kreeg Jos een rechterhand, die hem zou opvolgen.
	Christ van Helvoirt (harmonie St.Cecilia, 1946-1948)
	Johan Wierts (harmonie St.Cecilia, 1948-1954) Johan Wierts (1884-1981), een toonkunstenaar uit Den Bosch,

	is 41 jaar lang, van 1911 tot 1952, dirigent geweest van de Koninklijke harmonie 's-Hertogenbosch, voorheen het muziekkorps van de Koninklijke Nederlandse sigarenfabriek Goulmy en Baar. Het korps is in Den Bosch nog lang aangeduid als *de goulmy*. De Bossche harmonie was onder zijn leiding present bij alle feesten in de stad, ook bij alle gouden bruiloften. Tegelijkertijd trad de harmonie veelvuldig op voor de radio. Naast zijn werk voor de harmonie van Den Bosch was hij dirigent van andere harmonieën zoals St.Cecilia in Udenhout en St.-Michael in Sint-Michielsgestel.
	H.J.A. Bokhove, 1951-1961 De dirigent H. Bokhove was oud-kapelmeester van diverse militaire orkesten en toonkunstenaar te Breda. Hij raakte op verzoek van het bestuur in 1949 betrokken bij de Udenhoutse fanfare om lessen te geven naast dirigent Jos Dankers. Hij bracht de Udenhoutse muzikanten op een hoger niveau en er werden op concoursen eerste prijzen gehaald zoals in 1950 in Nieuwkuijk en in 1951 in Ankeveen. Hij was zelf blij met de resultaten en schreef uit ingenomenheid de "Mars d'honneur" voor de heer Leo le Mire. Hij werd dirigent in 1951. Onder zijn leiding heeft de harmonie eens een optreden gehad in KRO studio in het kader van "100 jaar kromstaf", in Diergaarde Blijdorp, een parkconcert in Dordrecht, een wielerfestijn in Antwerpen en de Expo te Brussel.
	Karel Jansen (harmonie St.Cecilia, 1954-1964) Geboren in Loon op Zand in 1917 en overleden in Tilburg in 2003. Had in Loon op Zand een schoenstikkerij. Hij was een gedreven trompettist, speelde in diverse dansorkesten en hij was ook eerste trompettist van het Tilburgs Stedelijk Orkest, het latere Brabants Orkest. Karel Jansen was dirigent van St.Cecilia in Udenhout tot 1964 en werd daarna dirigent van Concordia in Hilvarenbeek. Hij bleef zelf spelen in harmonie Concordia van Loon op Zand en was daar tweede dirigent. Hij componeerde zelf marsmuziek, zoals "Wimpelmars", "De Victorie" en "Avec elan".
	Hein Pauwels, 1961-1967 Hein Pauwels is in 1924 geboren in het Limburgse Eygelshoven en in 1995 overleden in Den Bosch. Opgegroeid nabij Kerkrade studeerde Hein aan het Stedelijk Muzieklyceum te Maastricht. Hij speelde na zijn studie bij het Maastrichts Stedelijk Orkest (MSO) en sinds 1950 bij het Brabants Orkest als eerste violist. In 1956 werd hij benoemd tot vioolleraar aan de Eindhovense muziekschool.
	Jacques van Beek (harmonie St.Cecilia, 1964-1968) Dirigent Jacques van Beek was afkomstig van 's-Hertogenbosch en was van 1959 tot 1966 dirigent van de harmonie te Erp. Daar droeg hij in 1966 het dirigentstokje over om de leiding door te geven aan een volgende generatie. Jacques van Beek was bij zijn aantreden bij St.Cecilia derhalve al wat op leeftijd.

	Wim van Hest, 1967-1978 Wim van Hest schreef in 1977 bij het 135-jarig bestaan van de harmonie het verenigingslied Onze naam is M.V.C., De muziek stemt ons tevree! Broederschap, melodie en goede sfeer Zijn voor ons de grootste eer! Trouw aan ons vaandel, trouw aan elkaar Voor de gemeenschap staan wij altijd klaar! Al onze krachten zullen wij geven Wij wensen M.V.C. het eeuwig leven!
	Gerard Schenkelaars, 1978-1986 Gerard Schenkelaars komt uit de muzikale Schenkelaarsfamilie van de gelijknamige muziekinstrumentenfabriek in Eindhoven. Gerard was muziekleraar op middelbare scholen en was in zijn vrije tijd dirigent van harmonieën en koren. Zo was hij van 1956 tot 1987, meer dan 30 jaar, dirigent van de in 1956 opgerichte fanfare De Poort van Brabant te Maarheeze. Daar werd hij gerespecteerd “de dirc” genoemd. Het was een man met eindeloos veel geduld. Het was vooral voorspelen, voorspelen en nog eens voorspelen, net zo lang totdat het een beetje klopte. Hij beheerste zowat alle blaasinstrumenten.
	Sef Pijpers jr., 1986-1992 Sef Pijpers jr. werd in een muzikaal gezin geboren. Moeder Pauline speelde viool en vader Sef speelde hoorn in het Brabants Orkest. Hij speelde al op jonge jaren klarinet onder meer in de Koninklijke Harmonie van Thorn en de Koninklijke Harmonie Oefening & Uitspanning, Beek en Donk. Sef studeerde aan het Brabants Conservatorium te Tilburg. Daarnaast volgde hij cursussen bij de Spaanse dirigent Enrique García Asensio en de Amerikaanse dirigenten Arnold D. Gabriel Gerald Brown en Jan Cober. Tijdens en ook nog na zijn studietijd was hij, als concertmeester en 2e dirigent, jarenlang actief bij het Harmonieorkest van het Brabants Conservatorium. Hij is sinds 1985 als dirigent actief bij diverse harmonieorkesten, waarvan in de begintijd ook bij de Udenhoutse harmonie. In 1992 stapte Sef over naar het Harmonieorkest Tilburg.
	Gerard Smits, 1992-1996 Gerard Smits is in 1958 geboren in Weurt bij Nijmegen en speelde enkele jaren bugel bij de plaatselijke fanfare. In de middelbareschooltijd volgde hij trompetlessen op de Wijchense muziekschool en speelde trompet in de harmonie van Gendt. Daarna volgde het Brabants conservatorium waar hij trompet, schoolmuziek en directie harmonie en fanfare studeerde. Naast zijn werk als muziekdocent was Gerard dirigent van harmonieën, achtereenvolgens te Diessen, Hooge Mierde, Udenhout, Elshout, Liempde, Breda en Etten-Leur. Op dit moment woont Gerard in Diessen, is hij docent trompet op de

	Nieuwe Nobelaer (afdeling Kunsteducatie – Muziek) te Etten-Leur en speelt hij trompet in twee semiprofessionele orkesten.
	Erik Somers, 1996-1997 Erik Somers is in 1967 geboren te Boekel. Erik studeerde hoorn aan de conservatoria van Tilburg en Maastricht. Als hoornist speelde hij in het Nationaal Jeugdorkest en remplaceerde hij in het Radio Symfonie Orkest, het Radio Filharmonisch Orkest, Het Brabants Orkest, Het Limburgs Symfonie Orkest en het Metropole Orkest. Naast zijn hoofdvakstudie hoorn studeerde hij directie aan het Brabants Conservatorium. In 1998, 1999 en 2001 was hij dirigent van het Zomerorkest Nederland. Naast zijn praktijk als orkesthoornist en dirigent gaat zijn aandacht uit naar kamermuziek van barok tot moderne muziek. Ook als arrangeur van muziek voor symfonische blaasorkesten en ensembles heeft Erik Somers zijn sporen inmiddels ruim verdiend.
	Jacco Nefs, 1997-2001 Jacco Nefs (1971) studeerde klarinet bij Jan Cober aan het Brabants Conservatorium te Tilburg en bij Sjef Douwes aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag. Hij studeerde daarna orkestdirectie bij Roland Kieft en David Porcelijn aan het Sweelinck Conservatorium te Amsterdam en bij Jac van Steen en Ed Spanjaard aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag. In 1998 volgde hij een masterclass bij de befaamde Engelse dirigent Georg Hurst (Cannford Summerschool of Music), en in 2000 bij Jan Stulen en Roberto Benzi met het Nederlands Promenade Orkest. Hij eindigde als finalist aan de Accademia Musicale Chigiana te Siena (Italië) bij maestro Gianluigi Gelmetti. In oktober 1994 kreeg hij een vaste aanstelling als klarinettist bij de Marinierskapel van de Koninklijke Marine, waaraan hij verbonden bleef tot juni 2002. Vanaf die tijd wijdt hij zich aan het dirigeren en arrangeren.
	Hans van Leeuwen, 2001-2002 Hans van Leeuwen is geboren in Helmond. Hij heeft de muziek van zijn opa en een oom, die beiden hobo speelden. Ook Hans raakte in de ban van de hobo. In 2001 speelde hij als hoboïst in het orkest van de Koninklijke Luchtmacht. In dat jaar kwam hij, 32 jaar oud, als dirigent naar de Udenhoutse Harmonie Moed Volharding Cecilia. Hans van Leeuwen is docent hobo en sinds 2006 dirigent van de stedelijke harmonie Aurora te Leerdam.
	Caspar Versluis, 2002-2011 Caspar Versluis is in 1970 geboren te Rotterdam. Hij begon als 10-jarige jongen met bespelen van de klarinet. Als 17-jarige is hij begonnen aan de studie klarinet aan het Rotterdams Conservatorium en tijdens deze studie heeft hij ook de studie Hafa-directie behaald. Na het behalen van beide diploma's is hij ook nog begonnen aan de studie saxofoon die hij in 2000 behaalde. Na gewerkt te hebben als freelancer bij het Rotterdams Filharmonisch Orkest, de Marinierskapel en het Nederlandse Klarinet Choir werd Caspar begin 1997

	aangenomen als muzikant bij het Fanfarekorps Koninklijke Landmacht. Hier heeft hij gewerkt tot medio 2005 en daarna is hij instructeur geworden van het Cadetten Tamboer Korps op de Koninklijke Militaire Academie te Breda.
	Peter Bongaerts, 2011-2016 Peter Bongaerts is geboren in Horst en werd bij een laagdrempelige wervingsactie samen met 60 andere jongens en meisjes lid van de plaatselijke harmonie. Zo groeide de interesse in muziek en Peter koos naar de middelbare school voor een studie aan het Brabants Conservatorium te Tilburg. Peter speelt klarinet. Beroepshalve is hij sinds 1991 verbonden aan de Kapel der Koninklijke Marine (de Marinierskapel), waarvan hij inmiddels als kapelmeester ook staflid is. Naast zijn werk heeft Peter Bongaerts een tot drie harmonieën onder zijn hoede, waaronder in elk geval de harmonie St.-Cecilia te Bavel. Peter zocht als dirigent in 2011 een tweede-divisie-harmonie toen Udenhout vacant kwam.
	Tom Kosters 2016-heden Tom Koster is geboren in Eindhoven, maar de familie Koster komt oorspronkelijk uit Klaaswaal. Daar waren alle mannelijke leden van de familie vrijwel automatisch lid van de plaatselijke harmonie. Tom heeft de interesse voor muziek als het ware bij zijn geboorte meegekregen. Na de middelbare school volgde Tom een studie op het conservatorium van de Fontys Hogeschool te Tilburg. Tom speelt trombone en is beroepsmatig verbonden aan het militaire orkest de Fanfare Brede Wapens te Vught. Daarnaast is Tom dirigent van een of twee harmonieorkesten.

Bronnen en literatuur

Archief Harmonie Moed Volharding Cecilia

Archief Heemcentrum ’t Schoor

Archief Kasteel De Strijdhoef Udenhout

Archief Parochie H.-Lambertus, Memoriaal pastoor P. van Eijl

Archief Ad van Rijsewijk

Baeten, Harry, interview 16 september 2016

Balkom, Jan van, Peter van Gorp en Gerard van de Ven, “Al 100 jaar de juiste maat”, Harmonie Kunst Adelt Helvoirt, 2003

Beerendonk, Jan van, interview 25 juni 2016

Bersselaar, Kees van den, persoonlijk archief

Bersselaar – de Weijer, Lies van den, vaandel Harmonie MVC

Bongaerts, Peter, oud-dirigent, interview 15 juli 2016

Brabants Dagblad, nieuws over diefstal uniformen, 2002

Breimer, Henk, diverse gesprekken en interviews

Centrum voor Kunsten Eindhoven, website

Dielen, Huub, interview 27 mei 2016

Dijk, Eduard van, interview 27 mei 2016

Dijkstra, Wim, oud-burgemeester van Udenhout, voorwoord

Feestgids voor het Groot Nationaal Festival te houden op zaterdag 24 juli en zondag 25 juli 1937 uitgeschreven door de fanfare “Moed en Volharding” te Udenhout

Gansewinkel, Michel van, oud-voorzitter muziekvereniging De Poort van Brabant te Maarheeze.

Geurts Jan-Willem, aanvullingen hoofdstuk 6

Gulickx, Ilse, bijdrage over de huidige situatie van de jeugdopleiding, september 2016

Haaren – van Rossum, Jeanny van, interview, 16 september 2016

Hamers, Pierre, interview 25 juni 2016

Hamers, Wil, interview 27 mei 2016, 25 juni 2016

Harmonie Constantia, Etten-Leur

Heemkundekring Loon op ’t Sandt, André van Rijswoud

Hoefsloot, Hans, oud-burgemeester van Udenhout, voorwoord

Hoof, Jan van, werkgroep Archief en Documentatie heemkundekring Loon op ’t Sandt

Jansen, Ton, Goirle, gesprek over dirigent Karel Jansen, 29 september 2016

“Katholiek Thuisfront Udenhout” 1948 e.v.

Koster, Tom, dirigent, interview 16 juli 2016

Laat, Jo de, interview 25 juni 2016

Mertens, Sjef, interview 5 augustus 2016

Omroep Brabant, interview met voorzitter Henk Breimer over diefstal kleding vlak voor 150-jarig jubileum, 2002

Opbroek, Betty van, ledenlijst, aanvullingen actuele geschiedenis van de vereniging

“Opmaat”, verenigingsblad Harmonie Moed Volharding Cecilia, redactie Sjef Mertens, pr@harmonie-mvc.nl

Pennings, Joseph, album met 15 jaar persoonlijke herinneringen aan de drumband, Helvoirt, 15 september 1996

“Programma voor het Groot Instrumentaal Concours voor solo’s, duo’s, trio’s en quartetten voor blaasinstrumenten”, fanfare Moed en Volharding, 18, 23 en 24 april 1949

Provinciale Noordbrabantsche Courant 15 mei 1906, artikel over kiosk

Rossum, Jan van, interview 27 mei 2016

Telegraaf, bericht over diefstal uniformen, 5 oktober 2002

Tilburg tijdschrift voor geschiedenis, monumenten en cultuur, jaargang 12 nummer 2 april 1994

Udenhout Centraal, actualiteiten, foto’s en toelichtende teksten

Winkel, Jan van, “150 jaar Philharmonie in Leende”, 2000